ՍԱՐԴԱՐԱԲԱԴ
SARDARABAD

BUENOS AIRES
AÑO XIII
N° 750
Miércoles
13 de
abril
de
1988

FIEL EXPRESION DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

Bienvenido S.B. *Hovannés Bedrós XVIII*

Al cierre de esta edición estaba prevista, para el martes 12, la llegada a la Argentina de Su Beatitud Hovannés Bedrós XVIII Kasparian, Patriarca Catolicós de la Gran Casa de Cilicia y de todos los armenios de rito católico, quien realiza su segunda visita pastoral a la América Latina visitando la Argentina, Uruguay y Brasil.

La Organización Democráta Liberal Armenia, Regional Sudamericana, al igual que la dirección de **Sardarabad**, dan su más cordial bienvenida a S.B. Bedrós XVIII y formulan votos por su provechosa visita pastoral.

(más información en pág. 6)

Ferviente y patriótica homilía de S.E. Obispo Krikoris Pouniatian

Fue pronunciada a su regreso de la Madre Patria

El domingo ppdo., en la Catedral San Gregorio El Iluminador, y a su regreso de la Madre Patria, S.E. Monseñor Krikoris Pouniatian pronunció una ardorosa y extensa homilia relacionada con las recientes acciones vinculadas con el tema del Gharabagh Montañoso. En la oportunidad explicó en detalle a la feligresía los diferentes acontecimientos producidos y confirmó, entre otras cosas, la matanza de más de 450 armenios en la zona de Azerbaijan.

Así mismo, informó haber traído documentación histórica y legal acerca de estos hechos, que en breve transmitirá a los medios de comunicación armenios, citando a reunión de prensa. También, en breve dará una conferencia alusiva para la colectividad, cuya invitación formuló desde el púlpito a la feligresía presente.

Vendrá al país el correligionario Yervant Azadian

El ex-editorialista de **Arev** y prestigioso escritor, presidente de la Fundación Alex Manoogian, de UGAB, señor Yervant Azadian, llegará a Buenos Aires el 23 del corriente.

El señor Azadian, que obtuvó de manos del Vehapar la Medalla de Surp Mesrob Mashdotz, es la segunda vez que visita la Diáspora Latinoamericana y su viaje incluye Buenos Aires, donde presidirá y conferenciará, el sábado 23 de abril, a las 18.30, en el Salón del Instituto **Marie Manooglan,** con motivo de la conmemoración del Genocidio de 1915. Así mismo, el señor Azadian visitará las comunidades de Córdoba, Montevideo y San Pablo.

ԸՆԿ. ԵՐՈՒԱՆԴ ԱԶԱՏԵԱՆ ՊԻՏԻ ԺԱՄԱՆԷ

«Արեւ»ի նախկին խմբագիր, յարգուած հրապարակագիր եւ գրող, ինչպէս նաեւ Հ.Բ.Ը.Մ.ի Ալեք Մանուկեան հիմնադրամի Ատենապետ՝ Ընկ. Երուանդ Ազատեան գաղութս պիտի այցելէ յառաջիկայ Ապրիլ 28ին։

Ընկ. Ազատեան - անցեալ նոյեմբերին արժանացած Ս.Մ. Մաշտոց Շքանշանին, Վեհափառ Հայրապետին յատուկ Կոնդակով - երկրորդ անգամ ըլլալով պիտի պարփակէ Պուէնոս Այրէս, ուր պիտի նախագահէ եւ բանախօսէ, Շաբաթ 28 Ապրիլ, ժամը 18,80ին, Հ.Բ.Ը.Մ.ի Մարի Մանուկեան Կրթ. Հաստատութեան Կեդրոնին մէջ, Մեծ Եղեռնի նուիրուած Ցուշատօնին, Գործադրական Յանձնախումբին, Մօնթէվիտէօ - Ուրուկուայ, ինչպէս նաեւ Սան Փաւլօ - Պրազիլ։

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍ
ԱՐԺԱՆԹԻՆԱՀԱՅՈՑ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ ԱՐԺԱՆԹԻՆ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՅ

Գերշ. Գրիգորիս Բուլհաթեան Սրբազանը –որ չուրջ ամիսէ մը ի վեր Հայրենիք ճամբորդած էր, այցելելու համար իր եղբօր եւ քեռայրին կսկծալի մահով սգացած ծնողքը, մայրը, քոյրերն ու հարազատները– վերադարձաւ Պուէնոս Այրէս, Արժանթին, Հինգշաբթի 7 Ապրիլին։

«Սարտարապատ» բարի գալուստ եւ բարօրութիւն կը մաղթէ Սրբազան Հօր։

«ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏ»

Aclaración sobre Palestra

En nuestra edición anterior, y en este mismo lugar, dimos cuenta de la reunión de Palestra a realizarse en las instalaciones de UGAB de San Pablo. Erróneamente atribuímos este acto a la Unión General Armenia de Beneficencia, cuando el mismo fue programado y realizado por la Asociación Cultural Tekeyan.

Pedimos disculpas a nuestros lectores por esta equivocación.

SAN PABLO

Telegrama de ODLA a Gorbachov

EXMO. SR.
MIKHAIL GORBACHEV
SECRETARIO GERAL DO PC DA URSS
MOSCOU - URSS

A ODLA - Organização Democrata Liberal Armênia do Brasil reafirma o desejo do povo armênio de que seja reparada a injustiça histórica, reintegrando a R.S.S. ARMENIA a região de Gharabagh.

Acreditamos que a reivindicação será aceita por parte do Governo Central da URSS, a fim de que seja conseguida a paz e a harmonia dos povos de caucaso.

ODLA do BRASIL

CORDOBA

Finalizó la temporada de pileta '88 en UGAB

La excepcional temporada de pileta de que disfrutaron los socios y simpatizantes de UGAB, obligó a prolongarla hasta el 20 de marzo, día domingo en que se procedió a la clausura de la misma. En este acto usó de la palabra el Presidente de la Comisión de Apoyo, señor Juan Ohannesian. Por su parte, el Consejo Directivo felicitó y agradeció a los miembros de esta Comisión por la colaboración brindada, haciendo extensivo este reconocimiento a los integrantes de la Escuela de Verano.

Visitó Córdoba la Benefactora Isabel Aintablian

UGAB de Córdoba se sintió muy complacida por la visita realizada por la Benefactora señorita **Isabel Aintablian,** quien, acompañada por el Presidente de esta filial, recorrió las instalaciones de la misma, deteniéndose con particular interés en la Sala Infantil que lleva su nombre.

En la oportunidad, la visitante fue agasajada con un almuerzo de camaradería.

Agasajo a Rozana Evjanian

La Comisión de Damas de UGAB local, juntamente con señoras integrantes de la Comisión de Apoyo y Comisión de Padres de Danzas, concurrieron al domicilio del doctor Juan Evjanian, a fin de expresar sus plácemes a su esposa Roxana por haber alcanzado el Profesorado de su Cátedra de Contadora Pública Nacional.

Con este motivo, también el Consejo Directivo le hace llegar sus cálidas felicitaciones.

La juventud prepara las Olimpíadas

Las Olimpíadas juveniles de la UGAB, ya empiezan a ser motivo de preocupación por los jóvenes de Córdoba, representados por Ricardo Erezian y Enrique Eulmezekian.

Ya han iniciado las tareas de preparación de esta justa deportiva, contando para ello con el incondicional apoyo de todos los cuerpos orgánicos que hoy forman los cuadros activos de esta filial.

Թ.Մ.Մ. - ՍԱՆ ՓԱՒԼՕ

Թ.Մ.Մ.ի Սան Փաւլոյի մասնաճիւղին կազմակերպած դրական մրցումը տեղի ունեցաւ անցեալ երեքշաբթի օր, 12 Ապրիլին, երեկոյեան ժամը 9ին, Սան Փաւլոյի Հ.Բ.Ը.Մ.ի կեդրոնին մէջ։

Այս մշակութային երեկոյթին զոր հովանաւորեց Առաջնորդ Գեղ. Եպս. Ղարիպեան, բանախօսեց Ընկեր Յարութիւն Գետճեան «Ղարաբաղ - Հայաստան եւ Հայաստան - Ղարաբաղ» նիւթին շուրջ։ Կը չնորհաւորենք մեծ յաջողութեամբ պսակուած այս ձեռնարկը։

Se rindió homenaje a las víctimas de Azerbaijan

Las recientes víctimas de Sumgait, en el territorio de Azerbaijan, fueron objeto de un homenaje especial el pasado domingo 3, tras las ceremonias pascuales realizadas en la Catedral de San Gregorio El Iluminador. El acto tuvo lugar frente al monumento que recuerda a los mártires del Genocidio de 1915. Allí usó de la palabra el señor Manuel Terzian, quien explicó el sentido de la reunión, para luego recordar a estos nuevos mártires armenios, caídos en aras de la reunificación de la Madre Patria, a la vez que reiterar la solidaridad de la colectividad en la Diáspora con la población armenia que salió a la calle en procura del retorno de los territorios que pertenecen a la armenidad.

En el homenaje, hace uso de la palabra el señor Manuel Terzian.

Inició su actividad la Sala Infantil

Por iniciativa y bajo la dirección de Verónica Garadagian, ha inicado su actividad la Sala Infantil **"Isabel Aintablian",** de la UGAB. Cooperan en la atención de los más chiquitos, Claudia Berberian, Romina Mihitarian y Mariela Tchobankrikorian, siendo preceptoras Cielito Azadian, Fernanda Kedikian y Karine Erezian, todas las cuales tienen para esta tarea una dedicación especial y una particular preocupación por los más pequeños en lo que hace a su entretenimiento mediante juegos didácticos. Asimismo, se los inicia en el aprendizaje del idioma armenio.

Coordinadora de Armenio

El Consejo Directivo ha encomendado a la señora Azniv Tatlan la tarea de integrar un Coro Armenio-Internacional, eligiendo para su dirección al profesor más competente. Asimismo, la señora Tatlan tendrá a su cargo la formación de un programa cultural que incluya Teatro Vocacional Armenio, Conferencias, Clases de Idioma Armenio (en día sábado) y la creación y formación de una Biblioteca, que la señora Tatlan ya ha iniciado con la donación de unos 500 libros que integraban la Biblioteca de su difunto esposo, señor Krikor Tatlan, donación que el Consejo Directivo agradece vivamente.

Con esta actividad, la señora Tatlan inicia una valiosa tarea que hace a la formación cultural armenia dentro de la UGAB local y de la comunidad toda, tarea que confirma su espíritu de cooperación con el crecimiento intelectual de la colectividad.

Confitería "Armenia"
PRODUCTOS ORIENTALES
T.E.: 71-4571 Scalabrini Ortiz (ex Canning) 1317

JOTOR SA
INVERSORA - FINANCIERA
La Empresa Líder del Mercado Inmobiliario
CENTRAL: Av. Callao 836
BELGRANO: Av. Cabildo 300
CABALLITO: Av. Rivadavia 4309
VICENTE LOPEZ: Av. Maipú 1601
T.E. 41-8671/6093/5312
T.E. 771-4695 - 773-2748
T.E. 981-4536/3288
T.E. 795-0934

Escribe Edmond Azadian

Una fecha mágica: 26 de marzo

Aunque Edmond Azadian publicó este artículo el 26 de marzo, fecha en que tendría respuesta la demanda del pueblo armenio sobre Gharabagh, y ya tenemos conocimiento de cual ha sido esa respuesta, hemos creído importante reproducir igualmente esta nota por los conceptos esclarecedores que ella contiene. N. de R.

La historia de Armenia nunca tuvo un movimiento tan firme. Verdaderamente, en pocas semanas los armenios se movilizaron masivamente, millones de ellos marcharon por las calles de Erevan y otras grandes ciudades del mundo, y el hecho de Gharabagh golpeó desde los titulares de la prensa internacional.

En el último tiempo Armenia estuvo en la mira de la diplomacia internacional, como en 1923 cuando su destino fue sellado por el Tratado de Lausana, que enterró el empeño de los aliados europeos (dar a Armenia una tierra en Cilicia) y el tratado de obligaciones de Sevres (extendiendo los límites de la República de Armenia).

Por más de 65 años los armenios de Gharabagh debieron soportar el poder opresivo de sus "hermanos" Azeri, quienes injustamente se han posesionado de los destinos de esa región autónoma. El gobierno de Bakú, que sólo de palabra practica el principio humano de la "fraternidad internacionalista", hostigó alegremente a los armenios de la República de Nakhichevan que, tam ién, deben padecer bajo el poder de los azerbaijanos, que tienen una frontera común con Nakhichevan.

A despecho del gobierno de Bakú, los armenios de Gharabagh resistieron todos los intentos de despoblar la región.

El "glasnost" de Gorbachov fue la noticia que sirvió para que los armenios de Gharabagh se levantaran y golpearan la tapa de sus hirvientes resentimientos. La gente se echó a las calles de Yerevan y reverbereó sobre el mundo. En un gesto inusual, el Parlamento de Gharabagh, casi por unanimidad, votó la anexión a Armenia. La Legislatura del Sóviet de Armenia, cautamente sostuvo este paso, y la vibración alcanzó a Moscú y Bakú, provocando una serie de masacres en ciudades azerbaijanas.

Los armenios, en este tiempo, han actuado como estadistas políticamente maduros, con circunspección y unidad. Y debe quedar establecido que en ningún lugar las demostraciones fueron contra Moscú, cuyas tropas fueron instruídas para proteger a los inermes armenios en las ciudades azerbaijanas. Asimismo, el tradicional papel de la Iglesia Armenia 'fue altamente esclarecedor, una vez más. Los jefes del Partido Comunista llamaron a la calma, siendo complementados por S.S. Vazken I°, apelación que hizo positivo impacto, refrescando la caldeada temperatura y movilizando a la comunidad armenia en el mundo en apoyo del reclamo por Gharabagh.

Vista de una calle céntrica de Sumgait.

Los armenios nunca abrigaron ilusiones acerca de la retórica exhortación de los azerbaijanos en torno a la "fraternidad internacional", aunque se supone que ésta debe caracterizar las relaciones de dos repúblicas vecinas.

Los recientes eventos pusieron dolorosamente de manifiesto a Mr. Gorbachov y a las autoridades, que el **"Internacionalismo"** era un débil y lustroso vestido puesto sobre los designios panturanianos de Azerbaijan.

En vista de las recientes masacres ocurridas en Sumgait, Stepanakert y otras ciudades azerbaijanas, no puedo dejar de recordar la advertencia susurrada en mis oídos, en 1962, por el difunto poeta Baruyr Sevak, quien me dijo:

"Nuestro maestro poeta Avedik Isahakian nos advirtió que el comunista turco es más peligroso que el turco musulmán".

Las recientes masacres fueron sólo la punta del iceberg, de una filosofía de nacionalismo nutrido y desarrollado bajo las propias narices de las autoridades centrales. Durante su reciente visita a Yugoslavia, Mr. Gorbachov advirtió que las repúblicas del sur estaban alejadas del control de la central partidaria.

La filosofía nacionalista de Azerbaijan es el componente esencial de los designios panturanistas albergados en Ankara. Esta filosofía también encuentra acogida en sus correligionarios shiitas, en la vecina Irán, a través de la frontera.

Aún si la histórica Armenia pretende llevar su demanda a Moscú, el gobierno de Gorbachov tiene sus manos ocupadas en atender al incansable fermento fundamentalista de sus fronteras australes y del Asia Central, así como con la amenaza del balance etnográfico de la Unión Soviética que se repite en este siglo.

Después de muchas frustraciones en el último siglo, los armenios aguardan con esperanza que una histórica vertiente renacerá el 26 de Marzo, cuando el Comité Central discuta el tema de Gharabagh dentro de la estructura de la problemática nacionalista de la Unión Soviética.

Estas frustraciones deben prevenirnos para que seamos más realistas y más cautos en nuestras expectativas. A despecho de las expresiones de simpatía de Mr. Gorbachov, y de la admisión de pasadas equivocaciones de su vocero Gerasimov, las promesas o garantías no oficiales no pueden ser tomadas como para dar solución al problema en esta mágica fecha.

continúa en pág. 8

ESTUDIO JURIDICO
Dr. Bautista Kuyumdjian
Dr. Gabriel E. Williams
Dra. Patricia Kuyumdjian de Williams
Dr. Javier B. Kuyumdjian
TUCUMAN 1438 PISO 7°
T.E.: 40-6809 / 7112 / 49-7049

U. G. A. B.
ARMENIA 1322 - BS. AS.
773-2820 y 772-2617

COMISION DE DAMAS
CLASES de ASEGNAKORDZ
a cargo de la Sra. Arusiak Simonian
Jueves de 14.30 á 16.30 hs.
desde el 7 de Abril

CLASES DE COCINA
Desde el 4 de mayo
los miercoles de 14 a 16.30

CONFERENCIA
Dr. Daniel Stamboulian
"Verdades y Mitos sobre el Sida"
Lunes 9 de Mayo, a las 20.30 hs.
Entrada libre

U.G.A.B.
Liga de Jóvenes
EN BREVE...
TALLER de FOTOGRAFIA
Informes e inscripción
Sábados de 19 a 21 hs.
en U.G.A.B. Armenia 1322

LAMAS
Asesoría técnica de riesgos industriales y contratación de seguros generales
Operamos hace más de 20 años con las mejores compañías del país
BONIFICACIONES Y REINTEGROS A LA COLECTIVIDAD
BME. MITRE 777 7° B. Capital T.E.: 49-1942/1886

EL TRAGICO ABRIL

Preguntas y respuestas sobre el Genocidio Armenio

POR DELCHO BALABANOV

Continuación

Desde el punto de vista de la veracidad histórica, se consideran de especial importancia las fuentes documentales turcas sobre los acontecimientos relacionados con la tragedia del pueblo armenio. Es conocido el hecho de que las tropas de ocupación británicas confiscaron, en 1919, gran parte de los archivos otomanos, incluso los documentos que atestiguan la deportación y exterminio de los armenios del Imperio Otomano. Esta documentación, junto con testimonios de testigos oculares y parte del archivo del partido de los Jóvenes Turcos Unión y Progreso, dio pie al procesamiento de los responsables de la catástrofe nacional de Turquía y del genocidio armenio.

De este modo, en virtud de un decreto promulgado por el mismísimo sultán Mehmet VI - Vahideddin, los Jóvenes Turcos y el triunvirato imperial formado por los bajás Talát. Enver y Camal fueron entregados a la justicia para ser juzgados por un tribunal militar extraordinario de Estambul.

En uno de los apartados del acta de acusación, se dice: "... Las manchas de sangre en el honor de los otomanos, la mancha negra en la frente de los otomanos a causa de estas masacres y violaciones, pueden ser borradas únicamente por la pluma de la justicia. Y para poder realizarlo hay que declarar la cihat (guerra santa) contra estos crímenes." De hecho, éste fue el motivo del fiscal -teniente general Mustafa Nasim bajá- para comunicar, en presencia de representantes de la Entente, que por orden de Su Alteza el gran bajá, la investigación judicial había establecido de manera categórica lo siguiente:

"...La documentación adjunta al acta de acusación, así como telegramas cifrados, cartas y otros documentos, testimonian que la deportación y exterminio de los armenios no fueron ordenados por razones militares, sino que fueron planeados previamente y posteriormente realizados siguiendo instrucciones especiales y órdenes secretas del Comité Central del partido Unión y Progreso".

Las fuentes referidas, que se conservan también en Turquía pese al tabú que representan, son ampliamente conocidas y es imposible que los autores del folleto no hayan tenido posibilidad de estudiar su contenido. Estas fuentes son categóricas y excluyen cualquier duda respecto a la culpabilidad de los Jóvenes Turcos en el genocidio armenio.

En cuanto a la autenticidad de los citados telegramas del bajá Talát, la verdad es la siguiente:

Durante años la historiografía turca omitió la existencia de la famosa Directriz (cinco importantísimos telegramas del bajá Talát dirigidos a los gobernadores provinciales del imperio), que ordenó la matanza de los armenios en tiempos de de la Primera Guerra Mundial. Ante el peligro de ser acusados de pillaje y genocidio, y frente a la imposibilidad de seguir guerdando silencio, *muchos científicos y líderes políticos y estatales tomaron* una posición ingenua en extremo, al calificar dichos telegramas de hábiles falsificaciones de delincuentes y conspiradores armenios. Lo paradójico del caso es que los mismos falsificadores de la historia declararon, nada más y nada menos, que la fuente de la propia Sublime Puerta era una "falsificación".

Pero basémonos en los hechos históricos.

Entre 1915 y 1917, Naim bey, secretario del Comité de Deportación de Armenios de la ciudad de Alep, recibió, en su calidad de funcionario, telegramas cifrados del bajá Talát. En ellos se ordenaba organizar la liquidación física de los deportados armenios de todo el imperio (no sólo de los de las zonas fronterizas) durante su traslado a las regiones orientales del país. Tras la derrota de los Jóvenes Turcos y la invasión de Alep por las tropas de la Entente (octubre de 1918), la correspondencia secreta del citado comité fue entregada voluntariamente por el propio Naim bey, junto con sus memorias, al conocido periodista armenio Aram Antonian. Dos años más tarde, con prólogo de Antonian, estos documentos fueron publicados, primero en París y después en Londres, bajo el título Memorias de Naim bey. En los años siguientes el libro fue completado con documentos y fotos descubiertos con posterioridad y entregados por ex diplomáticos, misioneros, oficiales alemanes y austríacos, así como por testigos oculares de los sucesos. Por consiguiente, el libro fue reeditado varias veces en Europa Occidental y Estados Unidos. Algunas de sus ediciones no tuvieron en cuenta el original francés de 1920, por lo cual son en cierto grado incompletas e inexactas, pero ello de ninguna manera pone en tela de juicio el contenido esencial de la documentación. También fueron incluidos documentos que, para mayor discreción - como señala en sus memorias Naim bey -, no fueron registrados y no contenían los nombres del ejecutor ni del que daba las órdenes. *Sin embargo, todos presumían de que eran enviados personalmente por* el bajá Talát. En este sentido, es significativo el caso de la negativa del propio gobernador de Alep, Camal bey,- a cumplir las órdenes anónimas del bajá Talát, ministro del Interior. Camal bey comunicó a la Sublime Puerta su imposibilidad de cumplir órdenes contenidas en documentos que no estaban debidamente formalizados y convertirse así en el verdugo de un pueblo único y exclusivamente porque este pueblo profesaba una religión diferente. La propuesta de este gobernador, lo mismo que las de muchos otros, dieron pie a destituciones por insubordinación o a sentencias judiciales.

No obstante, las diferencias entre las ediciones del citado libro "motivaron" las dudas de algunos estudiosos turcos e instituciones estatales sobre la veracidad de los hechos en él expuestos. Obviamente, los autores del folleto turco se vieron obligados a tomar en consideración la opinión oficial sobre el asunto, de modo que pregonan fervorosamente la falsedad de los telegramas del bajá Talát.

Mas los apologistas turcos de ayer y de hoy olvidan lo siguiente:

Según la práctica del derecho internacional, los documentos divulgados en el libro fueron sometidos previamente a examen pericial. Institutos especializados norteamericanos y europeos, trabajando cada cual por su parte, descartaron toda duda y confirmaron la originalidad y autenticidad de esta documentación, declarando a la vez *que provenía del bajá Talát en persona. Es imposible que los seudocientíficos interesados desconozcan* este pormenor.

Añadiremos a las pruebas anteriores otra confesión hecha por el propio verdugo. En sus memorias, el bajá Talát confiesa que... "la deportación fue llevada a cabo por personas desalmadas y tuvo un fin trágico. No intento encubrir la crueldad de sus actos". En esta declaración el bajá Talát no negaba la verdad sobre los acontecimientos que tuvieron lugar entre 1915 y 1918, pero hacía una infructuosa tentativa de hacer recaer la responsabilidad en otras personas. Testimonios irrefutables confirman totalmente la premeditación de los actos de los Jóvenes Turcos en el genocidio del pueblo armenio.

continuará

Para las cuatro estaciones
y todas las edades
Lanas "Hetesia"

PROFESIONALES

MEDICOS

DR. ANDRES J. KUPELIAN
Médico del Hospital F. J. Muñiz
Cirugía General e Infectológica
Especialista Flebo y Linfología
(Enfermedades venosas - várices)
Cnel. Díaz 1767 20 b -Bs. As.- TURNO: 826-2588

Dra. Azaduhi Libertad Telecemian de Anger
Médica - Psicoanalista
Miembro adherente de la Asociación Psicoanalítica Internacional
Socia Fundadora y Honoraria de la Asociación Psicoanalítica Paraguaya
Billinghurst 1663 P.B. D TE. 826-9267 91-8332

ESCRIBANO

GREGORIO HAIRABEDIAN
ESCRIBANO
Av. Roque S. Peña 570 331-5761 34-1579

TERKA
S.A.C.I.F.I.yA.
Fábrica de tejidos
Fábrica:
Av. Dr. Arturo Illia 2740 - (1754) San Justo Bs. As.
T.E. 651-1651/0634
Administración y ventas:
Moreno 1235 (1091) Cap. T.E. 37-3829/6102

Los jóvenes aman la Patria

Armenia: museo abierto a los pies del monte Ararat

Miguel Angel Kouyumchian integró el primer grupo de egresados del Instituto Marie Manoogian. Fue en 1978. Ahora, en el 87, juntamente con el grupo de egresados ese año, viajó a la Madre Patria. La impresión y el amor que esa visita le produjo hacia la tierra *Madre, los volcó en un meduloso trabajo que ocupa seis páginas de la revista "Muy Interesante" en su edición del mes de abril.*

Recomendamos su lectura. Aquí reproducimos algunos de sus párrafos.

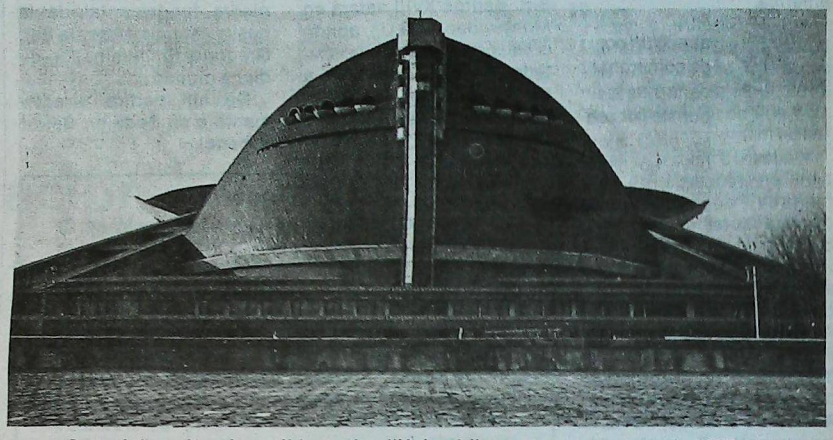

Complejo cultural y polideportivo "Halamir", habilitado en enero de 1986.

Armenia es una de las cunas de la civilización. Situada en la encrucijada Oriente y Occidente, ha sido escenario, a lo largo de los siglos, de terribles devastaciones y masacres.

La situación geopolítica no la favorecía; sin embargo, los armenios en ese territorio logran no sólo sobrevivir sino también crear una cultura multifacética con caracteres propios y sólidos, reafirmando con sus obras y creaciones un espíritu progresista que les ayudó a transitar más de tres mil años de existencia heroica. Su país, llamado "país de piedras", es considerado un verdadero "museo al aire libre", con más de cuatro mil monumentos arquitectónicos y escultóricos de alto valor artístico e histórico.

Estos monumentos -testigos mudos tanto del doloroso como del glorioso pasado- son fuentes de una civilización antigua y profundamente cristiana, ya que fue el primer pueblo que proclamó el cristianismo como religión oficial, en el año 301.

La tierra armenia fue variando de extensión y actualmente está dividida en dos regiones, limitadas por un volcán en extinción, el monte Ararat, símbolo de los armenios, donde según el relato bíblico se asentó el arca de Noé luego del Diluvio Universal. Por un lado se encuentra la parte Occidental, de 163.000 kilómetros cuadrados, bajo dominación y usurpación turca, donde ya no quedan armenios; por otro, la zona oriental, donde se halla la República Socialista Soviética de Armenia, con una superficie de casi 30.000 kilómetros cuadrados, constituida a partir de 1920. Es allí donde habitan más de 3.500.000 armenios y se conserva una parte importante de la cultura armenia.

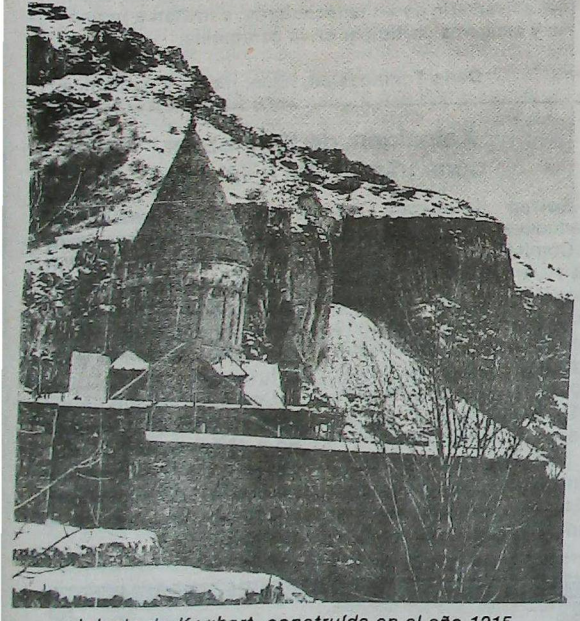

Iglesia de Keghart, construida en el año 1215.

La arquitectura es una de las ramas que más florecieron dentro de la cultura de esta nación, y aún hoy se resguarda lo heredado, teniendo en cuenta al mismo tiempo la aplicación de las concepciones más avanzadas.

Sin dudas, el pueblo armenio siente atracción por lo artístico, y esto se puede comprobar percibiendo su inventiva dentro de la arquitectura. Según lo expuesto por el historiador Auguste Choisy en "Historia de la Arquitectura", la ojiva, absolutamente extraña a la tradición de Occidente y completamente proscripta por la arquitectura bizantina, existe desde muy antiguo en Armenia, y también en Siria. Se introduce en Europa cuando las cruzadas multiplican sus contactos con Palestina y la incorporan a la arquitectura clunynense de Siria, antes de su afianzamiento en Occidente.

Por otra parte, en su libro "La Arquitectura", Francois Benoit afirma que la arquitectura armenia aportó a la Anatolia Selyúcida sus fórmulas de construcción; a Rusia, sus programas y maestros, y a Servia, Moldavia y Valaquia, sus modelos de decoración. A partir del siglo X influyó en la escuela bizantina. Así, se puede deducir que el arte armenio no sólo es original, sino que dio origen al arte cristiano y no cristiano del mundo entero, sirviendo como base al arte gótico.

Para tener una idea más completa de ese **"museo abierto"** que es Armenia, debemos mencionar otras de las maravillas de esta tierra; los museos como el Estatal de Historia, el Etnográfico de Sardarabad y otro que merece una mención aparte, el Madenatarán, que constituye el máximo depósito de manuscritos armenios realizados entre los siglos V y XVIII, y uno de los más importantes, pues se encuentran allí alrededor de veinticinco mil manuscritos completos, en fragmentos y en lenguas varias. Desde 1959 el Madenatarán se ha transformado en un establecimiento de investigación científica con tres sectores anexos: de conservación científica de los manuscritos, de estudio de los originales y de ediciones y traducciones.

En Armenia la cultura ocupa el primer lugar en el orden de prioridades, ya que, además de ser un **"museo al aire libre"** es considerada una **"universidad abierta"**. Allí cursan carreras de distintas especialidades miles de jóvenes, donde se integran los nativos de la república y los llegados desde todos los rincones del mundo, es decir de la diáspora constituida luego del genocidio, hace ya 73 años, y que llega aproximadamente a los dos millones de armenios, sin contar con el millón y medio que vive dentro del resto de la Unión Soviética. La totalidad trata de conservar los tesoros, la tradición y el idioma, en museos, conventos, iglesias, colegios y otras instituciones, desde donde se incorporan a esta sociedad moderna. Y allá, a los pies del bíblico monte Ararat, su vida continúa hoy, proyectándose hacia el futuro, fieles a su tradición y a su cultura.

Miguel Angel Kouyumchian

WILTON PALACE HOTEL

Av. Callao 1162
Tel. 41-9483

Buenos Aires
Argentina

Doctor

Luis H. Vertanessian

Escribano

Nueva dirección

Florida 375, 4°

Tel. 334-5726/28

Bedrós XVIII en América

Un amplio plan de actividades caracteriza la segunda visita pastoral que Su Beatitud Hovannés Bedrós XVIII Kasparian, Patriarca de los armenios en rito católico, ha comenzado desde ayer en Latinoamérica.

•El 24 de abril, a las 11 horas, en la Catedral Católica de Charcas 3529, Su Beatitud presidirá la Misa en memoria de los mártires de 1915.

•A las 13 horas, y también en recuerdo de los mártires, depositará una ofrenda floral en la Plaza San Martín.

•El 30 de abril, bendecirá e inaugurará las nuevas instalaciones del Exarcado Apostólico Armenio de América Latina, en Charcas 3529, con el siguiente programa: **19 Hs. · Misa de Acción de Gracias; 20 hs. · Inauguración Badarak; · 21 hs. Homenaje de la Comunidad a Su Beatitud.**

•El 8 de mayo, a las 11 horas, oficiará Misa en la Catedral de Charcas 3529, por la Paz en Líbano, país en el que tiene su Sede Apostólica.

Del 15 al 23 del corriente, S.B. Bedrós XVIII estará en Montevideo (R.O.U.), donde consagrará la nueva Catedral Armenia Católica a Nuestra Señora de Bzommar. Concluirá su visita a la vecina República el 23 del corriente, día en que presidirá la celebración de la Santa Misa en homenaje a los mártires de 1915.

Su último acto en América Latina tendrá lugar en San Pablo (Brasil), donde el 15 de mayo, bendecirá la piedra fundamental de la nueva escuela armenia San Gregorio El Iluminador de dicha ciudad.

De allí partirá directamente a su Sede en Beirut (Líbano).

Los Católicos de rito armenio en América

Según las últimas estadísticas, los católicos de rito armenio que habitan en América Latina son alrededor de 30.000, de los cuales la mitad tiene su residencia en la República Argentina.

Breve Biografía

Hovannés Bedrós XVIII Kasparian, nació en El Cairo (Egipto), el 20 de enero de 1927, ciudad en la que realizó sus estudios primarios. A los 16 años, en 1943, ingresó en el Seminario de Bzommar, en el Líbano, donde terminó sus estudios secundarios.

Desde 1946 asistió al Pontificio Colegio Armenio de Roma, en cuya Universidad Gregoriana cursó estudios teológicos y filosóficos. El 13 de abril de 1952, a los 25 años de edad, fue ordenado sacerdote.

Su tarea apostólica se cumplió primero como Prefecto del Seminario de Bzommar y, luego, como Vicerrector del Pontificio Colegio Armenio de Roma. En este tiempo obtuvo su bachillerato en Derecho Canónico en la Universidad de Letrán.

Fue párroco en El Cairo, su tierra natal, desde 1957 hasta 1972, en cuyo mes de diciembre fue elegido como Arzobispo de Bagdad, Monseñor Hovannés Kasparian, como nuevo Catolicós-Patriarca de todos los Armenios Católicos, dignidad que asumió con el nombre de Hovannés Bedrós XVIII Kasparian, siendo entronizado el 12 de diciembre de 1982, día de la fiesta de la Santa Cruz.

Invitación a participar

El programa radial "En Confraternidad Argentino-Armenia", que se irradia los domingos de 22 a 22.30 por Radio Belgrano, invita a la colectividad en general y a todos los compatriotas en particular, a que se acerquen a sus micrófonos a fin de volcar su inquietud cultural y participar en el programa con la genuina propuesta que inspira el programa desde hace cinco años y que guarda relación con la difusión de la cultura, la historia y la actualidad de la Madre Patria. Para ello deberán llegarse personalmente hasta la dirección de la audición, Av. de Mayo 1390, 4° P, dentro de horarios de oficina.

EL INSTITUTO EDUCATIVO MARIE MANOOGIAN INVITA

Al Acto Conmemorativo del Genocidio Armenio de 1915, que tendrá lugar en Armenia 1322, de esta Capital, el

Sábado 23 de Abril, a las 18.30 hs.

En la oportunidad disertará sobre el tema el

señor YERVANT AZADIAN

Presidente de la Fundación Cultural **Alex Manoogian,** *de la UGAB mundial, quien vendrá especialmente desde los Estados Unidos de Norteamérica.*

EN EL ANIVERSARIO DE SU FALLECIMIENTO.

Vahé Tchinnosian

EL 19 de abril de 1987 se extinguía en nuestra ciudad la vida de un hombre de bien: el señor **Vahé Tchinossian.**

Su actuación pública y los beneficios que en vida otorgara, trascendieron la esfera de la colectividad y se incorporaron al patrimonio nacional argentino, con ese espíritu de cooperación que siempre animó su vida en favor tanto de sus connacionales como del país que lo acogió en su seno.

Así, entre otras obras importantes, perduran su memoria la Escuela Secundaria **Kevork Tchinossian,** del Instituto San Gregorio El Iluminador, la Escuela Secundaria **Doris Tchinossian,** del Instituto Marie Manoogian, el **Fondo Tchinossian,** de la Fundación Educacional Jrimian, además de importante donación a la Congregación Mekhitarista,y tomar a su cargo la reconstrucción de la Iglesia de la **Madre de Dios** en Echmiadzin.

Así de activa, así de generosa, fue la vida de este hombre nuestro que es honra de la comunidad.

HOKEHANKISD

La esposa, hijos, nietos y hermanos de

VAHE TCHINOSSIAN

participan del Hokehankisd que harán celebrar el martes 19 de abril, a las 17,45 horas, en la Catedral de San Gregorio El Iluminador, con motivo de cumplirse el primer aniversario de su fallecimiento, e invitan a parientes y amigos a participar en la ceremonia.

Doris Tchinossian, hijos, nietos y hermanos

Kalpakian, de Vancouver, dona u$s 30.000 a Tekeyan

Setrag Kalpakian, de Vancouver, acaba de donar al Comité Central de América y Canadá, de la Asociación Cultural Tekeyan la suma de u$s 5.000, iniciando un fondo en beneficio de la Escuela Tekeyan de Beirut, además de un adicional de u$s 25.000 para el Centro Tekeyan de Montreal.

Las donaciones, hechas en nombre de la Armenian Express Canadá Inc., una empresa de la que Kalpakian es su presidente, vienen a testimoniar la obra cultural que la Asociación Tekeyan realiza en la Diáspora, como perpetuación de la herencia armenia y los valores culturales entre la juventud.

Con su donación de u$s 5.000, Kalpaklanm ha becado a 100 estudiantes de la Escuela Tekeyan, haciendo posible la continuidad de la educación de jóvenes armenios.

CONTEMPORA
Alfombras Atlántida
CORDOBA 4475
CAPITAL FEDERAL
T.E. 773-2794
774-2977

Una muestra de cultura

Se inauguró la 14ª Feria del Libro

"...la feria ha pasado ya a constituir un hábito importante, donde los escritores se pueden relacionar directamente con sus lectores".
"...constituye una demostración de que nuestra cultura está viva"

Así se expresó el Ministro de Educación, doctor Jorge Federico Sábato, en el acto inaugural de la 14ª Feria del Libro, realizado el 7 del corriente en el Centro de Exposiciones, ante gran cantidad de público con la asistencia del Vicepresidente de la Nación en ejercicio de la Presidencia, doctor Víctor Martínez, del citado Ministro de Educación, del Secretario de Cultura de la Nación doctor Carlos Bastianes, del Secretario de Cultura de la Municipalidad doctor Félix Luna y de autoridades y representantes de entidades afines al libro.

La apertura de la muestra fue realizada por el doctor Martínez juntamente con el Presidente del Comité de la Feria, profesor Roberto Castiglioni.

Actos armenios en la Feria del Libro

La Asociación Cultural Armenia expone, en el stand N° 200, importantes manifestaciones literarias y culturales del pensamiento y sentir armenios.

A este respecto, el 9 de abril, a las 22 horas y en la Sala José Hernández de la Muestra del Libro, tuvo lugar una Mesa Redonda que conducida por el Profesor Agustín Tavitian e integrada por prestigiosos panelistas, giró en torno al tema "El Mundo Mágico en la Novelística de William Saroyan".

Otro atrayente acto tendrá lugar el **sábado 16 de abril, a las 22.30.** En la Sala Leopoldo Lugones, de la Muestra, el Conjunto de Danzas **Nairi,** de HOM, dirigido por Bedik Evazian, brindará un colorido espectáculo de **Danzas Populares Armenias.**

MONTEVIDEO

Perdurar como Nación

Dr. Bedros Danielian

continuación

La colectividad espera volver a oir palabras que no mientan que respeten los hechos como las convicciones. ya no tolera portavoces de una armenidad desgraciada, tibia con gusto agrio que no puede hacer soñar a los jóvenes ni tener visiones a los viejos; una armenidad de "prohombres" que hagan en ella su carrera de aparentes autoridades mientras todos somos resistentes espectadores. Cuando se buscan las responsabilidades de nuestra pérdida de vigor como concepción colectiva podemos terminar discutiendo si lo primero fue el huevo o la gallina, si la culpa es de los dirigentes que nada dirigen o de los dirigidos si los hay, de aquellos que no les importa el rumbo con tal de obtener una ventaja, "cumplir" con su organización o que, poco vigilantes hacen fe sin mirar en quien y en cómo. Esto lo hicimos todos, activa o pasivamente, a pesar de resistirnos a ello. Estamos en la situación que refería aquel sabio oriental: metidos bien hondo en las profundidades del mar, extendemos los brazos buscando agua. Herederos del impulso armenio, de sus delicados equilibrios entre la tradición y los fermentos revolucionarios, de su capacidad de forjar un nuevo modelo de nación con justicia y organización, terminamos agitando los brazos en el vacío. No vamos a permanecer vigentes por lo que fuimos sino por lo que debemos y queremos ser.

Tarde o temprano los pueblos se desembarazan de lo que lastra su marcha, de las viejas estructuras que no tienen justificación actual. Agregamos hoy, veamos lo que pasa hoy en Armenia, en la URSS. No hay otra garantía de permanencia fuera de lo que nos demos a nosotros mismos con dirigidos concientes y dirigentes que hayan comprendido su papel de mandatarios de una decisión elaborada democráticamente. Porque no hay una total correspondencia entre las aspiraciones, creencias y actitudes, y lo que hay o se propone para darles respuesta, cuando se advierte que las palabras no designaban los mismos significados ni aludían a los mismos valores. Creemos que ya es hora de que muchos maduren, que dejen de lado egoismos o mezquindades, pretendidos liderazgos o herencias históricas con plataformas quiméricas o incoherentes entre su filosofía que muchos desconocen, y la tarea que realizan en nombre de la armenidad. Factores todos que han determinado, insistimos, que la credibilidad haya caído en sus niveles más bajos y cunda el escepticismo.

continuará

CASAMIENTO

Teresa Torikian - Krikor Guzelian

El domingo 17 del corriente, a las 19 horas, tendrá lugar en la Iglesia de la Santa Cruz de Varak, el casamiento del señor Krikor Guzelian con la señorita Teresa Torikian. Serán padrinos de la ceremonia el señor Guillermo A. Román y su esposa Mayda.

Merceril S.A.
Larrea 237. Capital
T.E.: 48-9343

CASA Rivera
. Remises
. Sepelios
. Traslados
CORALLO, CUFARO Y CIA.
Jubilados, pensionados, cónyuges y fliares. sin cargo
Av. Córdoba 4902 T.E.: 773-2800/772-3288

Koulaksizian Hnos. S.A.
FABRICACION DE TEJIDOS
LIMA 3560 - (1678) CASEROS
Tel. 750 - 5888/3501/4632

PROFESIONALES

CONTABILIDAD IMPOSITIVA
Dr. Ricardo Delanian
Estudio Contable Impositivo
Contador Público U.N.C.
Entre Ríos 263 1° 4
T.E.: 3-1141 - CORDOBA

ABOGADOS
Dr. Juan Carlos Merdinian
Abogado
Rondeau 578 T.E.: 051 45215
CORDOBA

kircos
MANUFACTURA DEL CAUCHO
José Martí 3380 — Capital — Tel. 922-3730 / 923-5783

ALMUERZOS CON DISERTACION

Continuando con la serie de almuerzos con disertación, la **CAMARA ARGENTINO ARMENIA** ha organizado un nuevo encuentro para el próximo **MIERCOLES 20 DE ABRIL**, de 12.30 a 15 horas, en el restaurante "Boghós Arzoumanián" de la Asociación Cultural Armenia, calle Armenia 1366, 1° piso, Capital.

TEMA: LA COYUNTURA ECONOMICA ARGENTINA

DISERTANTE: ING. ALVARO ALSOGARAY

Cámara Argentino Armenia
para la Industria, el Comercio y demás actividades económicas

Una fecha mágica...

viene de pág. 3

Sobre este punto ello no da lugar a excitaciones ni tampoco al pesimismo, porque nada está asegurado. Excepto una expresa negativa del Comité Central al tratamiento del caso, cualquier otra solución debe ser considerada positivamente, porque esto querría decir **que el 26 de marzo señala el comienzo de un prolongado proceso y no necesariamente de un final.**

A este respecto, son tres las posibilidades en perstectiva:

a) Moscú puede decidir sobre tablas el tema y eludir a la molesta población de Iranies, turcos y musulmanes. Estos últimos han sufrido antes de ahora varias contradicciones desde la aparición de Gorbachov.

b) En el caso más afortunado de que el gobierno central decidiera retornar Gharabagh a la Armenia Soviética -lo que es más fácil decir que hacer- ello entraría dentro del complejo juego de problemas que la Unión Soviética tiene en cuanto a las nacionalidades.

c) La aparentemente más plausible solución sería la de conceder a Gharabagh mayor libertad, estrechando sus lazos culturales y económicos con Armenia, y entregando el tema en disputa al estudio de un grupo de expertos y esperar que ellos sean designados en un tiempo prudencial.

En primera instancia el shock puede ser desolador para los armenios. Pero, aún en ese caso, sólo una controlada, disciplinada y unida respuesta que produzca un fuerte impacto en la psicología popular (característica de las recientes acciones de Azerbaijan) puede lograr efectividad.

Esto seguramente dará satisfacción a los armenios que quieren terminar dando un paso favorable en la historia de Armenia. Pero es necesario, también, actuar con extrema cautela. la perspectiva de retornar el Montañoso Gharabagh a Armenia ha exasperado los nervios de los azerbaijanos, desatando una agitación homicida en las ciudades de Azerbaijan. Esto debe servir como suficiente advertencia para nosotros, a fin de prevenir los resortes extremos de la fuerza de los Azeris si Gharabagh saliera en este momento fuera de su control. Nosotros no debemos olvidar que, fuera de Gharabagh, 400.000 armenios viven todavía en diferentes ciudades de Azerbaijan. Ellos pueden llegar a probar lo que es una pírrica victoria de los armenios, si las armas unidas del Sóviet no llegan hasta las regiones en que ellos habitan.

Nosotros, los armenios, nos desanimamos cuando nos dicen que no hay seguridad de que el estudio del tema de Gharabagh prospere. La conclusión de tal estudio es muy clara para nosotros. Ella es también clara como el cristal para los azerbaijanos, sólo que en un orden inverso.

Por ello, aún en el clima político más favorable, Moscú tiene que pesar los dos puntos de vista contra cualquier otro sacar su propia conclusión, consonante con los intereses del Sóviet.

Los problemas que el grupo de expertos debera encarar, son diversos:

a) Bajo Haidar Aliev, los escolares azerbaijanos deben desarrollar una totalmente nueva historiografía, similar a la desarrollada en Ankara. Zla Bouniatov, que es el más activo sostenedor de la historiografía "ersatz", ha negado el hecho de que los Azeris son descendientes de los tártaros que invadieron el Cáucaso desde Asia Central en la 10ª ó 11ª centuria A.D. Esta nueva teoría pretende que los Azeris son descendientes de albaneses caucasianos, un pueblo natural de esta área. De la misma manera, el pueblo de Gharabagh es rotulado étnicamente como Azeri **"que fueron violentamente convertidos al cristianismo por los imperialistas armenios"** (pretensión también expresada por el diario turco Gumhuriet, sólo 2 semanas atrás).

Mientras Dinmuhammed Konayev de Kazakhestán ocupa una influyente posición en la central del partido y Aliev sirve como miembro del Politburó, esta teoría goza de cierto grado de credibilidad en Moscú. Después de la vergonzosa desaparición de estos dos líderes, esta teoría puede ser más vulnerable a la crítica y al análisis, y se necesitará producir muchas obras escolares para lograr que el descrédito sea completo.

b) El tema de Gharabagh debe estar sujeto a interpretación constitucional. La Constitución soviética, incluida la promulgada por Brezhnev en 1978, señala los nombres de los pueblos que actualmente habitan estos particulares territorios. Por ejemplo, República Socialista Soviética de Armenia, República Socialista Soviética de Georgia, etc. (que pueden estar habitadas también por otro grupo étnico y no necesariamente sólo por armenios o georgianos). Esta parecería ser la esencia del principio leniniano de propia determinación por las nacionalidades soviéticas.

Como quiera que sea, estas son excepciones a las generales de la ley, y estas excepciones alcanzan también a la República de Nakhichevan y a la Región de Gharabagh. Estas son las únicas regiones en las que no se nombra al pueblo que las habita. Estos pueblos son designados como "nakichevanos" y "gharabaghnos". Cabe señalar que estas regiones fueron nominadas después de que se instaló en ellas su población y que han sido creadas en contradicción con su propia Constitución, *porque las regiones autónomas son repúblicas formadas por minorias étnicas*, cuya población no esta totalmente garantizada por status de la República, aunque disfruta de un buen número de derechos por su autonomía pero bajo el tutelaje de otra república habitada por un grupo étnico diferente.

Insistimos en la contradicción de que las regiones autónomas sean nominadas después de que el pueblo las habita, por cuanto se tratará de una región prácticamente hipotecada. En consecuencia para liberar a la Constitución de esa contradicción, correspondería incorporar a la región con la república. Por esto las autoridades señalan que la Constitución debe resolver (así lo creen ellos) esa contradicción para evitar la identificación de Gharabagh y Nakhichevan después que a sus habitantes. Este único status defiende y desafía igualmente las posiciones de Armenia y Azerbaijan: si la población de Gharabagh es definida como armenia, entonces debe ordenarse una enmienda constitucional y, consiguientemente, calificar a Gharabagh en condiciones de integrarse a la Armenia Soviética. Si, por el contrario, las autoridades centrales adoptan la teoría Bouniatov - Aliev, los mismos argumentos son valederos para Azerbaijan.

Nuestro caso, entonces no es tan simple como nosotros creemos. El es parte de una situación muy compleja, conpuesta por alrededor de otros 20 casos similares que se encuentran en la agenda del Comité Central. Se ha demostrado como puede ser de complejo el problema de las nacionalidades, y es *digna de recordar la apelación de la República Autónoma de Abkhazia* (musulmana), solicitando ser transferida del dominio de Georgia al dominio de Rusia. Su apelación fue desechada por el hecho de que el ajuste del poder tiene a encarecer la política de rusificación de las autoridades centrales.

Bien aclarado este problema, el 26 de marzo pierde toda su magia. Sentimos la gravedad de la situación, que requiere juiciosos calculos políticos, unidad de propósitos y determinación para sostener el esfuerzo tanto como se pueda.

Edmond Azadian

Donación

Haigaz y Nazeli Balassanian

Felicitan a su nieta **SILVANA DER AVEDISSIAN** por haber recibido el título de Profesora Superior de Francés y, en su homenaje, donan a **Sardarabad** la suma de 100 australes.

Sarkis Tekyan

su fallecimiento

El 31 del pasado mes de marzo, se produjo en esta capital el fallecimiento del señor Sarkis Tekyan, padre de Laura Tekyan docente del Instituto Educativo Marie Manoogian.

El director, directora y cuerpo docente de la sección armenia de dicho Instituto hacen llegar a su colega y familiares sus más expresivas condolencias.

Lutufyan Hnos. S.A.

Fábrica de pañuelos y toallas
Estamperías
y tintorerías de hilados
Larrea 738 **Cap. Fed.**
Francia 275 **San Martín** (Pcia. de Bs. As.)

Daniel Youssefian e Hijos S.A.

Distribuidor y Mayorista Textil
Blanco y Tejidos en general

Sarmiento 2357. Buenos Aires
T.E.: 48-9442/5298

UNIFORMES COLEGIALES
ELMAYAN

BLAZERS
PANTALONES
JUMPERS
765-5293
Los Cerros 63, BOULOGNE

TEXTIL CENTER

DE GASE LUX S.R.L.

Fabricación y ventas de telas laminadas • Sedas
Dibujos y diseños propios • Pailletes • Sedas naturales
Gran variedad de lurex lisos y estampados

Lavalle 2437
T.E.: 962-9118

Alsina 1291. Capital
T.E.: 38-6596

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Հ.Բ.Ը.Մ.Ի 82ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը, կամ աւելի ծանօթ եւ ընդհանրացած անունով Հ.Բ.Ը.Մ.ը՝ այս տարի արժանաւորապէս կը տօնէ, տարասփիւռ հայ բոլոր գաղթօճախներուն մէջ, իր Ծննդեան Փառաւոր 82–րդ Տարեդարձը:

Շուրջ 30.000 անդամներ հաշուող այս սքանչելի եւ իսկայ համազգային կազմակերպութիւնը մնացած է հաւատարիմ իր նուիրական կոչումին, ազգանուէր սկզբունքներուն եւ, առաւելապէս, իր բարձր վարկին:

Իր հիմնադրութեան –1906ին, Եգիպտոսի մէջ– առաջին օրերէն մինչեւ այսօր, բարեյիշատակ Պօղոս Նուպարէն մինչեւ անզուգական Ալեք Մանուկեան՝ Հ.Բ.Ը.Մ.ը կը շարունակէ ծառայել Հայրենիքին, Հայ Ազգին եւ Հայ Դատին միեւնոյն ազգանուէր եւ բարեսիրական բարձր ոգիով, միեւնոյն անսակարկ, անկողմնակալ եւ անշահախնդիր մօտեցումով եւ յատկապէս միեւնոյն իմաստուն եւ արդիւնաբեր գործելակերպով, ինչպէս նաեւ հետզհետէ աւելի ծաւալող եւ զօրացող նիւթական ու բարոյական միջոցներով:

Կրթական, մարզական, մշակութային, գիտական, հասարակական, եկեղեցական եւ քաղաքական մակարդակներու վրայ արձանագրած իր յաջողութիւնները, իր բոլոր սքանչելի իրագործումները կը կրեն մարդկային եւ հայրենասիրական ազնիւ դրոշմ մը, որովհետեւ ան կը գործէ ճիշդ է որ արդիական գործիքներով եւ լաւագոյն կազմակերպութեամբ, սակայն միշտ հայրենանուէր շունչով եւ հաւատքով: Ահա թէ ինչո՞ւ իրաւացի եւ արդար կը գտնենք Ցկեանս Նախագահին հպարտութեան արտայայտութիւնը թէ *«Հ.Բ.Ը.Մ.ը հանդիսութիւններու կազմակերպութիւն մը չէ, այլ հաւատքի եւ գործի լծուած ծաւալուն հաստատութիւն մը»*: Հիանալի հայ կազմակերպութիւն մը որուն *«նպատակն է պահպանել եւ տարածել հայ լեզուն, ինքնութիւնը, եւ ժառանգութիւնը Արտասահմանի մէջ կրթական, մշակութային եւ ընկերային ծրագիրներով»*:

Ուրեմն՝ Վեհափառ Հայրապետին խօսքերով սահմանուած *«Համազգային եւ անկուսակցական»* այս կազմակերպութիւնը չէզոք, եւ հայ իրականութեան հանդէպ անտարբեր դիրքորոշում որդեգրող հաստատութիւն մը չէ: Ան ոչ միայն հեռու կը մնայ կրաւորական հայրենասիրութենէ, այլ իր բոլոր միջոցներով –աշխարհասփիւռ 22 դպրոցներով, հայ վարժարաններու օժանդակութիւններով, կրթաթոշակներով, մատենադարաններով, հաղորդակցութեան եւ արուեստներու յատկացումներով, հրատարակութիւններու, հայագիտական ուսումնասիրութիւններու եւ հետազօտութիւններու ծրագիրներով եւ նպաստներով, կը հանդիսանայ Լոյսի եւ Գիտութեան *Հայ Մեծագոյն Կեդրոնը կամ Օճախը*, որուն գլխաւոր դերն է հսկել մեր հայեցի արժէքներուն վրայ: Հ.Բ.Ը.Մ.ը գիտցած է առաջին օրերէն իսկ օգնութեան ձեռք երկարել վերածաղկած Հայրենիքին անշուշտ անոր ճակատագրական օրերուն, սկզբնական «թշուառ» վիճակէն յառաջացած վէրքերը դարմանելու եւ կարիքները հոգալու ազնիւ առաջադրութեամբ: Այդ թուականէն մինչեւ այսօր, մինչեւ Լեռնային Ղարաբաղի հարցը, ուր կը բոլորէ իր 82րդ ամեակը, Հ.Բ.Ը.Մ.ը որդեգրած է նախանձախնդրօրէն աներկբայ, իրապաշտ եւ ճշմարիտ հայրենասիրութիւն, նամանաւանդ – որեւէ մէկու չզիջելով իր օրինակելի հայրենասիրութեամբ յատկանշուող, ղեկավար դերը:

Կը շնորհաւորենք Հ.Բ.Ը.Մ.ի 82րդ տարեդարձը եւ բարօրութիւն կը մաղթենք արժանաւոր Նախագահին, Վարչութեան եւ Անդամներուն:

«ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏ»

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա.Ի ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՔԱՐՈԶԸ

(Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ, 3 ԱՊՐԻԼ 1988)

«Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, ամէն»:

«Այսօր յարեաւ ի մեռելոց փեսայն անմահ եւ երկնաւոր քեզ աւետիք խնդութեան հարսն ի յերկրէ եկեղեցի» (Շարական):

Սիրելի հաւատացեալ զաւակներ Մեր,

«Այսօր մեռելներից յարութիւն է առել երկնաւոր անմահ փեսան, քեզ աւետիս խնդութեան՝ ով եկեղեցի, հարսդ երկրաւոր»:

Մեր Մայր Եկեղեցու երանելի հայրերը, զմայլելի ոգեշնչումով են փառաբանել Քրիստոսի հրաշալի Յարութեան աւետիսը, շարականների երգերով, որոնք փոխանցուել են սերունդից սերունդ եւ հասել մեզ, մեր օրերին, որպէս մեր հոգիների անուշաբոյր բալասան, որպէս լուսեղէն երազանք, որպէս յոյս փրկութեան:

Եկէք լսենք մեր նախնեաց ձայնը սոյն շարականներով մեզ հասած՝

«Արարիչը Աստուած ի խաչ բարձրացաւ եւ մեղքերով մեռեալներին, խաչափայտի ճաշակմամբ նորոգեալ կենդանացրեց, որով հալածուեց անգիտութեան խաւարը եւ գիտութեան լոյսը ծագեց՝ մեռելներից յարութիւն առած Քրիստոսով»:

Այսպէս ահա, նաեւ մեր օրերին լոյս բաշխող աւետիսը Քրիստոսի Յարութեան, վերստին իր ճառագայթներն է տարածում մեր հոգիների վրայ եւ լուսաւորում մեր կեանքը:

Սուրբ Յարութեան հրաշք պահը, այդ լոյսի ճանապարհով մեզանից ամէն մէկին մղում է մեր հայացքը դարձնել դէպի մեր ներաշխարհը եւ խորհրդածել մեր կեանքի իմաստի մասին, մղում է մեզ ձերբազատուել մեղքի կապանքներից ու ապրել երազանքը մեր հոգիների փրկութեան, յաւիտենական կեանքին արժանանալու մեծ յոյսով:

Հոգու անմահութեան յոյսը, խարսխւում է մանաւանդ Քրիստոսի Յարութեան ճշմարտութեան վրայ:

(ՇԱՐ.Ը 15-ՐԴ ԷՋ)

ՌԱԿի Հարաւամերիկեան Շրջանային Վարչութիւնը

ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

Նորին Գերերջանիկ Տէրութիւն՝ Յովհաննէս Պետրոս XVIIIրդ Կաթողիկոս Պատրիարք կաթողիկէ հայոցին Լատին Ամերիկա երկրորդ հոգեւոր այցելութեան առթիւ՝ բարի գալուստ եւ բարի կեցութիւն կը մաղթէ Գերերջանիկ Հայրապետին, ինչպէս նաեւ նոյն բարեպատեհ ժամանումին առիթով մասնաւորաբար կը շնորհաւորէ կաթողիկէ մեր հայ եղբայրները:

Ռ.Ա.Կ. Հարաւ Ամերիկայի Շրջանային Վարչութիւն

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍ

ՎԱՀԷ ՉԸՆՆՈԶԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ Ա. ՏԱՐԵԼԻՑԸ

Գրեթէ տարի մը առաջ՝ 19 Ապրիլ 1987ին մեզմէ անվերադարձօրէն կը բաժնուէր Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռի եւ Հ.Բ.Ը.Մ.ի սիրուած բարերար՝ Տիար Վահէ Չըննոզեան:

Անոր մահը խուռներամ շարքերով ողբացող գաղութիս բոլոր հայ եկեղեցական, կրթական եւ մշակութային շրջանակները, այսօր եւս, Ա. տարելիցին առիթով, նոյն սիրով եւ յարգանքով կ'ոգեկոչեն հանգուցեալին անթառամ յիշատակը, որովհետեւ բարերարը կ'ապրի իր ետին ձգած հոյակապ գործերուն ընդմէջէն: Ո՞ր մէկը թուել իր մէկէ աւելի պատուաբեր իրագործումներէն: Խրիմեան Կրթ. Հիմնարկութեան Չըննոզեան հիմնադրամը, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Կրթ. Հաստատութեան Գէորգ Չըննոզեան երկրորդականը, Հ.Բ.Ը.Մ.ի Մարի Մանուկեան Կրթ. Հաստատութեան Տորիս Չըննոզեան երկրորդականը, Մխիթարեան Միաբանութեան Ս. Ղազարին կարեւոր նուիրատուութիւնը, եւ Հայրենիքի մէջ եկեղեցւոյ մը վերանորոգման ծախսերուն ամբողջական յանձնառումը:

Անգամ մը եւս՝ ՌԱԿը, ԹՄՄը եւ «Սարդարապատ»ը կը յայտնեն իրենց յարգանքի եւ համակրանքի զգացումները հանգուցեալին այրի Տիկնոջ Տորիս Չըննոզեանին, զաւակներուն եւ եղբայրներուն, ինչպէս նաեւ համայն Չըննոզեան, Տիարպէքիրեան եւ Մալխասեան ընտանիքներուն:

Ռ.Ա.Կ. - Թ.Մ.Մ. եւ «ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏ»

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՎԱՀԷ ՉԸՆՆՈԶԵԱՆԻ

Երեքշաբթի 19 Ապրիլ, ժամը 17.45ին, Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին մէջ, մեր սիրելի ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր եւ եղբօր՝

ՎԱՀԷ ՉԸՆՆՈԶԵԱՆԻ

մահուան առաջին տարելիցին առիթով:

Ներկայս կը ծանուցանենք ի գիտութիւն մեր ազգականներուն եւ բարեկամներուն:

Այրին՝ Տիկ. Տորիս Չըննոզեան

Զաւակները, թոռները եւ եղբայրները

ԼԱՏԻՆԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՐԱԶԻԼ

ԱՐԺԱՆԹԻՆ - ՊՐԱԶԻԼ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Պրազիլիա (DYN, AP եւ UPI) 7/4.- Ըստ նախագահական թանբեր՝ Խոսէ Իկնասիօ Լոփէսի՝ Արժանթին եւ Պրազիլ պաշտօնապէս ընդունեցին Ուրուկուայի մասնակցութիւնը Լատինամերիկեան Շուկային, որուն վերաբերող համաձայնութիւնը արդէն ստորագրուած է երկու յիշեալ երկիրներու միջեւ։ Այս գործնակալ քայլն է դէպի վերջերս Հռոմի եւ Պուէնոս Այրէսի մէջ գոյացած համաձայնութեան ձեւով տնտեսական ընկերակցութեան մը ստեղծման։

Նախագահ Ալֆոնսինի ընկերացան, բացի Քարութօ, Սուրրուիլ եւ Թէրրանիօ նախարարներէն, հետեւեալ քարտուղարները։ Համաշխարհային տնտեսական համաձայնութիւններու՝ Խորխէ Ռոմերօ, Հողագործութեան, արջառաբուծութեան եւ ձկնորսութեան՝ Էռնէսթօ Ֆիկէրաս, Ճարտարարուեստի եւ Արտաքին Առեւտուրի՝ Խուան Սիմինարի, Լատին Ամերիկեան Հարցերու ենթաքարտուղար Ալպերթօ Ֆ. Էջէվէրրի, ինչպէս նաեւ կառավարիչներ

Ձախէն աջ. Ուրուկուայի Նախագահ Սանկինէթի, Պրազիլի Նախագահ Սարնէյ եւ Արժանթինի Նախագահ Ալֆոնսին.

Քորրիէնթէսի՝ Ռիքարտօ Լէքոնթէ, Ենթրէ Ռիօսի՝ Խորխէ Պուսթի եւ Միսիոնէսի՝ Ռամոտա, եւ այլ ուրիշ անձնաւորութիւններ։

Նախագահը ըսաւ թէ համաձայնութիւնները կ՚ընթանան սննդեղէնի եւ ինքնաշարժերու ճարտարարուեստներու մարզերուն մէջ։

Կը նախատեսուի որ անցեալ տարուան առեւտրական փոխյարաբերութիւններու 1000 միլիոն տոլարի հասնող ծաւալին պիտի աւելնայ 500 միլիոն տոլար եւս։

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ

Ուսուցիչներու ազգային գործադուլը Երեքշաբթի 5 Ապրիլին բոլորեց 15րդ օրը։ Մայրաքաղաք Պուէնոս Այրէսի դպրոցները արձանագրեցին աւելի թիւով եկած ուսուցիչներու ներկայութիւնը։ Տարտամ համաձայնութեան մը - անցեալ 3 շաբաթներու նման - նշոյլները երեւցան անցեալ 6 Ապրիլին։ Կրթական աշխատաւորներու դաշնակցութիւնը (CTERA) - որուն չդթայազերծած գործադուլը մտաւ իր 16րդ օրը - վերսկսան իրենց բանակցութիւնները պատկան իշխանութիւններու հետ, ուսուցիչներու վարձատրութիւններու քաղաքականութեան յանձնախումբին մէջ, գլխաւորութեամբ Մարքոս Կարսէթիի եւ նախարար Իտէլէր Թօնէլլիի։

Ուսուցիչներու ընկերակցութիւնը կը շարունակէ պահանջել վարձատրութիւններու միաւորումը, երկրին ամէնաբարձր մակարդակը ունեցող, Գորտոպա նահանգին համապատասխանող 750 Aի - եւ նոյնիսկ 770 aի - հիման վրայ։

Կրթական նախարարութեան քարտուղար՝ Էնրիքէ Մաթով ակնարկելով գործադուլին ըսաւ թէ «քաղաքապետարանի դպրոցներու 14000 ուսուցիչներուն 68%ը դպրոց կու գայ» եւ աւելցուց «...Այսօր երէկուընէ լաւ է եւ վաղուընէ գէշ»։ Մինչ ուսուցիչներու ընկերակցութիւնը, միշտ մերժելով հիմնական 700 Aի առաջարկը, կ՚ըսէ թէ «Գործադուլը կը շարունակուի մայրաքաղաքին մէջ 80%է աւելի բարձր համեմատութեամբ։

CTERAի օգնական քարտուղար՝ Տօմինկօ Սօլիմանօ ճշդում մը կատարեց երէկ, ըսելով թէ «...Ոյժի միջոցառումները վերցնելու միակ պայմանը վարձատրութիւններու միաւորումն է...»։

Կ՚ըսուի նաեւ թէ, նախագահ Ալֆոնսին արդէն ստորագրեց 550 A սկզբնական ամսականի որոշումը եւ թէ թէքնիք ուսումներու ուսուցչական ընկերակցութեան (AMET) առաջարկուեցաւ 620 A հիմնական ամսական։

Ապրիլ 8-ին, Կարսէթի յայտարարեց թէ գործադուլը պիտի շարունակուի, մինչ աշխատաւորներու ընդ. դաշնակցութիւնը որոշեց «Ազգային գործադուլ» մը վաղը Հինգշաբթի, 14 Ապրիլին համար։

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍ

ԳՐՔԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ 14ՐԴ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

«...Գրքի ցուցահանդէսը արդէն կը դառնայ կարեւոր սովորութիւն մը, որուն միջոցաւ գրողները կրնան ուղղակի յարաբերիլ իրենց ընթերցողներուն հետ...» «...Ցոյց կու տայ նաեւ որ մեր մշակոյթը ողջ է...»։ Այսպէս արտայայտուեցաւ Կրթական Նախարար Տոքթ. Խորխէ Ֆ. Սապաթօ, Գրքի 14րդ Ցուցահանդէսին արտասանած իր բացման խօսքին մէջ։

Այս ցուցահանդէսը տեղի ունեցաւ ընթացիկ ամսուան 7ին, Քաղաքապետարանի ցուցադրութիւններու կեդրոնին մէջ, Ֆիկէրոա Ալքորթա եւ Փուէյրրետոն պողոտաներու անկիւնը։ Ներկայութեամբ՝ Արժանթինի փոխնախագահ Տոքթ. Վիքթոր Մարթինէսի, Պետական Մշակոյթի Քարտուղար՝ Տոքթ. Գարլոս Պիսթանիէսի (բացի նախարարէն), Քաղաքապետարանի Մշակութային Քարտուղար՝ Տոքթ. Ֆելիքս Լունայի, եւ հոյլ մը գիրքի բարեկամներ՝ իշխանութիւններու, հաստատութիւններու եւ ներկայացուցիչներու։

Խուռներամ, սակայն ընտրանի, բազմութիւնը շատ գնահատեց այս ձեռնարկը, եւ կանգ առնելով ցուցադրութեան զանազան տաղաւարներուն առջեւ շռայլեց գոհունակութեան եւ դրուատանքի արտայայտութիւններ։

Ցուցահանդէսը պիտի շարունակուի մինչեւ յառաջիկայ 25 Ապրիլ, եւ կը նախատեսուի որ պիտի ընդունի 1 միլիոնէ աւելի այցելուներ։

Ծանօթ Գրքի Միջազգային 14րդ Ցուցահանդէսի հայկական տաղաւարը կազմակերպըուած է Խրիմեան Կրթական Հիմնարկութեան գրադարանի վարչութեան կողմէ։

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍ

ՄԱԼՎԻՆԱՍԻ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՈԳԵԿՈՉՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

1982ի Մալվինասի պատերազմի դաշտին վրայ ինկած նահատակներու յիշատակին՝ Ս. Պատարագի արարողութիւն կատարուեցաւ Երկուշաբթի, 4 Ապրիլին, Սթէլլա Մարիս եկեղեցիին մէջ, մասնակցութեամբ զինուորական բարձր կղերին -Անգլիոյ դէմ Մալվինեան պատերազմի մասնակցած 6 ոյժերը ներկայացնող։

Միացեալ սպայակոյտին կողմէ կազմակերպուած կրօնական արարողութեան ներկայ էին նախագահ Ալֆոնսին եւ ազգային դահլիճի անդամները, Պուէնոս Այրէսի զինուորական ամբողջ նուիրապետութիւնը, բարձրաստիճան պաշտօնեաներ, եւ օրէնսդիրներ։

Նախագահը, որ ժամանեց առաւօտեան, մօտաւորապէս ժամը 10ին, ընդունուեցաւ Պաշտպանութեան Նախարար՝ Խօսէ Օրասիօ Խաունարէնայի եւ զինուորական ղեկավարներու կողմէ, իր կարգին յատուկ, զինուորական պատիւներով եւ մեծարանքով։

ՎԷՆԷԶՈՒԷԼԱ

ՎԷՆԷԶՈՒԷԼԱՅԻ ՏԱԳՆԱՊԸ

ՔԱՐԱՔԱՍ.- 3/4 (UPI-DPA) Վէնէզուելայի նախագահ Խայմէ Լուսինչի մեծ յոյսեր կը տածէ ձաբոնի շրջագայութենէն։ Ան՝ բազմաթիւ բարձր անձնաւորութիւններու ուղեկցութեամբ, ձաբոն ճամբորդեց Կիրակի, 3 Ապրիլին, ուր կ՚ակնկալէ իրագործել շարք մը համաձայնութիւններ, եւ ձեռք անցնել Ալումինիոմի, երկաթուղագծի շինութեան երկաթի նոր գործարանի, եւ -Լատինամերիկեան այս երկրի հիմնական ճարտարարուեստի համալիրին յատուկ- այլ գործերու առընչուող ներդրումներ։

Վէնէզուելա կ՚անցնէ սուր տագնապ մը, որ ծայր տուած է օտար թղթադրամներու պակասէն - 27 հազար միլիոն տոլարի արտաքին պարտքի մասնավճարներէն - ինչպէս նաեւ քարիւղի միջազգային գիներու անկումէն։

Ճաբոն, որ ունի 30 հազար միլիոն տոլարի «աւելորդ» մը, պատրաստ է անոր 4 հազար միլիոնը յատկացնելու Լատին Ամերիկայի բարելաւումի եւ զարգացման ծրագիրներու վերաբերող ներդրումներու։

ՏԷԲՈՐԹԻՎՕ ԱՐՄԵՆԻՕ ՅԱՂԹԱՆԱԿՈՎ ԱՒԱՐՏԵՑ ԻՐ ՇՐՋԱԳԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Քուալալամփուր - 5/4.- 1-0ով յաղթելով Քուէյթի ազգային խումբին՝ Տէբորթիվօ Արմենիօ աւարտեց Երկուշաբթի 4 Ապրիլին իր ասիական շրջագայութիւնը։ Ուստոքեան արձանագրեց յաղթանակի միակ կոլը, սակայն խումբը շնորհիւ իր լաւ խաղարկութեան արժանացաւ տեղացիներուն հիացումին, եւ այսպէս վերանորոգուեցաւ իրեն եղած հրաւէրը յառաջիկայ Ցունիս ամսուան համար։

Ինչպէս ծանօթ է, Քուէյթի ազգային խումբը -որ կը պատրաստուի Ասիոյ բաժակի մրցախաղերուն, ինչպէս նաեւ 1990ի Աշխարհի Ախոյանութեան զտումի խաղերուն - իր լաւ խաղարկութեամբ ցարդ արժանաւորապէս ինքզինք պարտադրած էր ասիական հանդիպումներուն։ Սակայն Տէբորթիվօ Արմենիոյ հակառակ յառաջապահ Ուըլթըր Ուտոքեանի արձանագրած կոլով եւ բերդապահ Սարմիէնթոյի փենալթիէն փրկած գնդակով - տարած յաղթանակին՝ չկարողացաւ ցոյց տալ իր լաւագոյն խաղարկութիւնը, բայց եւ այնպէս Քուէյթի ֆութպոլի ընկերակցութիւնը գնահատելով անոր մակարդակը հրաւիրեց զինք նոր հանդիպումի մը համար, Ցունիսին, Քուէյթի ազգային խումբին դէմ։ Մամուլի մարզական քննադատները գովասանքով գրեցին Ալպէրթօ Բարսէղեանի ղեկավարած խումբին մասին։

«ՄԵԾ ԵՐԱԶԻ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ»
ԳԵՐՍԱՄ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ – ՊԷՅՐՈՒԹ 1964

ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻ ՍԿԻԶԲԸ

ՇԱՐ. ՆԱԽՈՐԴ ԹԻՒԷՆ

Դժբախտութիւններն ու ընկրկումները թուելով հանդերձ, սակայն, պէտք է մասնաւորաբար չեչտենք այն իրողութիւնը, որ մեր ժողովուրդին գիտակից տարրը ամէնէն մութ օրերուն իսկ չըհըրաժարեցաւ ազգային մեր մեծ տեսիլքէն, այլ անիկա իր լաւագոյնը ըրաւ՝ մասամբ իրականացնելու համար մեր երազը, փրկելու համար մեր ժողովուրդը ֆիզիքական ու հոգեկան մահէ: Այդպիսի լուրջ ճիգ կատարուեցաւ ահա՝ օսմանցիներու եւ պարսիկներու միջեւ կնքուած 1639ի Տիարպեքիրի դաշինքին յաջորդող յարաբերաբար քառասնամեայ խաղաղ շրջանէ մը ետք: Արդարեւ, 1678ին էր, որ Յակոբ Ջուղայեցի Կաթողիկոսի նախաձեռնութեամբ, Էջմիածնի մէջ գումարուեցաւ գաղտնի ժողով եւ որոշուեցաւ դիմել «քրիստոնեայ Եւրոպային», որպէս զի «քրիստոնեայ» պետութիւնները գային եւ «անհաւատներէն» փրկէին իրենց կրօնակից հայ ազգը: Բացի կաթողիկոսէն, ժողովին մասնակցեցան Սիւնիքի, Ղարաբաղի, Վարանդայի, Դիզակի ու Խաչէնի հայ մելիքները եւ ազգասէր վաճառական Օրին: Եւրոպա պատուիրակութիւն մը ղրկելու որոշումը առնուեցաւ միաձայնութեամբ, եւ ճամբայ ելան ութսունամեայ կաթողիկոսն ու Իսրայէլ Օրին:

Այսպէս կոչուած «քրիստոնեա՛յ Եւրոպայէն» օգնութիւն ու փրկութիւն յուսալը զարմանալի կրնայ թուիլ մեր ներկայ ծանօթութիւններով ու փորձառութիւններով, բայց ժամանակի պայմանները նկատի առնելով, կարելի է ըսել թէ կաթողիկոս ու մելիքներ արդարացի դիմում ու ճիգ կ'ընէին՝ երբ կ'առնէին այդ քայլը: Անոնք մոռցած էին խաչակիրներու դաւաճանութիւնները, եւ գուցէ կը յիշէին միայն խաչակրութեանց ռոմանթիք առաքելութիւնը: Բաց աստի, անոնք տակաւին ճաչակը չէին առած եւրոպական պետութեանց նենգամըտութեան, խարդախ ու եսամոլ քաղաքականութեան, եւ անոնց սին ու սնոտի խոստումներուն: Բարեմըտութեամբ ու բարեկամեցողութեամբ էր որ ճամբայ ելաւ հայկական գաղտնի պատուիրակութիւնը, եւ տուեալ կացութեան մէջ տարբեր ալ չէր կրնար ըլլալ: Պատուիրակութեան պետը, ալեզարդ հայրենասէր հայրապետը, ճամբու դժուարութիւններուն չտոկաց, եւ վախճանեցաւ Պոլսոյ մէջ: Քսանամեայ Իսրայէլ Օրին չյուսահատեցաւ սակայն, եւ վճռեց առանձին աչքի առնել արեւմտաեւրոպական արքունիքներու դռները, պարզել հոն Հայկական Հարցը եւ օգնութիւն ապահովել իր ժողովուրդին համար:

Երիտասարդ եւ հայրենասէր Օրին երկար ժամանակի պէտք չունեցաւ, որպէս զի կորսնցնէր իր խանդավառութիւնը եւ ըլլար յուսախաբ եւ հիասթափ: Վենետիկ, Փարիզ եւ այլ մայրաքաղաքներ սառնասիրտ անտարբերութեամբ դիմաւորեցին իր դիմումները, եւ կարեւորութիւն չընծայեցին իր առաքելութեան: Ամբողջ քսան տարի արեւմըտեան երկիրներու մէջ ապրելէ, պայքարելէ, տառապելէ ու մաքիաւելական քաղաքականութեան գաղտնիքներուն թափանցելէ ետք, Իսրայէլ Օրի հասաւ այն եզրակացութեան, թէ միակ մեծ պետութիւնը որ կրնար շահագրգռուիլ Հայկական Հարցով՝ Ռուսիա'ն էր: Պետութեանց աշխարհակալութիւնները հիմնըւած ըլլալով քաղաքական ու տնտեսական շահի վրայ, պէտք էր փնտռել ու գտնել պետութիւն մը՝ որուն շահուն համապատասխան ըլլար Հայաստանի ազատագրութիւնը եւ կամ հայ ժողովուրդին օգնութիւն ընձեռելը: 1700 թըւականի միջազգային իրադրութեան մէջ՝ այդպիսի պետութիւն կրնար հանդիսանալ Ռուսաստանը, որուն հզօր ցարը, Մեծն Պետրոս, վճռած էր արդիականացնել իր երկիրը, եւ արեւելքի մէջ հասնելէ ետք Խաղաղական ովկիանոս, «Արեւմուտքի վրայ բանալ պատուհան» մը՝ այսինքն գըրաւել պալթեան երկիրները եւ հասնիլ Պալթիկ ծով, ապա խուժել հարաւ ու հասնիլ «տաք ջուրերը»՝ այսինքն Եգէական ու Միջերկրական:

Քաղաքական իրապաշտութեան թանկագին դաս մըն էր, զոր սորված էր հայրենասէր գործիչը՝ շրջելէ ետք արեւմըտեան մայրաքաղաքները եւ շփումներ ունենալէ ետք արքենի շրջանակներու հետ: Յանգած էր այն եզրակացութեան, ուրեմն, որ հայոց ազգային դատին յաջողութեան բանալին կը գտնուէր ռուսաց ցարին ձեռքը: Անհրաժեշտ էր ուստի ազգովին դիմել հիւսիսի քրիստոնեայ վեհապետին, զայն շահագրգռել Հայկական Հարցով եւ ապահովել ռուսական օգնութիւնը: Այդ նպատակով ահա՝ դէպի Եւրոպա իր ճամբորդութենէն քսան տարի ետք Հայաստան վերադարձաւ Օրի եւ լծուեցաւ տենդոտ գործունէութեան: Էջմիածնայ նոր գահակալը քաղաքականապէս անվստահելի ըլլալով, այս անգամ գաղտնի ժողովը տեղի ունեցաւ Կիւլիստանի մելիքին մօտ, ուր հաւաքուեցան Սիւն-

ՄԵԾՆ ՊԵՏՐՈՍ

եաց աշխարհի ինքնավար հայ աւատապետները եւ քննեցին հարցը Օրիի փորձառութեանց, քաղաքական մեկնաբանութեանց ու պարզուած ռազմական կարելիութեանց լոյսին տակ:

Երկար խորհրդակցութիւններէ ետք, ժողովը հասաւ Օրիի փափաքած եզրակացութեան.- Հայ ժողովուրդի անունով դիմել Մեծն Պետրոսին, խնդրել անոր հովանաւորութիւնն ու պաշտպանութիւնը, եւ առաջարկել որ գայ իր զօրքով ու փրկէ իր քրիստոնեայ եղբայրները անհաւատներու կեղեքումներէն ու զուլումներէն:

Այս իմաստով պատրաստըւեցաւ հաւաքական դիմումնագիր, որուն տակ իրենց ըստորագրութիւնները դրին հայ մելիքները, աւատապետները: Օրի, նուիրեալ հայրենասէրը, անխոնջ ազգային գործիչը, դարձեալ ուղղուեցաւ դէպի Եւրոպա, բայց այս անգամ անկէ անցնելու համար Մոսկուա, ուր պէտք էր ներկայանար Պետրոս ցարին: Ռուսաց վեհապետը առաւ դիմումնագիրը, իմացաւ Օրիի բացատրութիւնները, քննեց անոր պարզած ծրագիրը եւ տրամաբանական, այսինքն Ռուսիոյ շահերուն համապատասխան գտաւ զայն: Սակայն իր սեփական ծրագիրներուն մէջ նախապատուութիւնը կ'երթար «արեւմտեան հարցին», իսկ իր բանակները 1700ին, Նարվայի ճակատամարտին մէջ պարտուած էին շուէտական բանակներէն: Ժամանակ պէտք էր, որպէս զի յաղթէր Շուէտի, գրաւէր պալթեան նահանգները, եւ յետոյ միայն իր նայուածքը դարձնէր դէպի հարաւ: Մինչեւ այդ, Օրի կրնար իբրեւ ռուսական դիւանագիտական ներկայացուցիչ Սպահանի մէջ ուսումնասիրել Պարսկաստանի ներքին կացութիւնը: Հայ գործիչը դժուարին պայմաններու մէջ տարիներով կատարեց իր պարտականութիւնը, եւ վերադարձաւ Մոսկուա միայն այն ատեն՝ երբ Փոլթաւայի բախտորոշ ճակատամարտին մէջ (1709ին) Մեծն Պետրոս ջախջախած էր շուէտական ուժը եւ տիրացած էր պալթեան երկիրներուն: Օրի իրաւունք ունէր ակնկալելու, ուր ռուսաց ցարը այլեւս իր ուշադրութիւնը դարձնէր դէպի հարաւ:

Ուժասպառ էր սակայն Ռուսաստան, եւ ժամանակի պէտք ունէր՝ դէպի հարաւ մեծ արշաւանքին պատրաստուելու համար: Մեծ հայրենասէրը, Օրի, չտեսաւ այդ արշաւանքը, վախճանեցաւ 1711ին: Բայց արեւելեան Հայաստանի մէջ Օրիի գործը շարունակուեցաւ անխափան, եւ ոչ միայն յոյսն ու հաւատքը վառ մնացին, այլեւ հայ ժողովուրդը ռազմական պատրաստութեանց ձեռնարկեց, որպէս զի իր ազատագրութեան պայքարին բերէր իր սեփական վճռական մասնակցութիւնը: Յոյսի, ոգեւորութեան եւ մարտական տրամադրութեան շրջան մը եղաւ ԺԸ. դարու երկրորդ տասնամեակը: Հայ երիտասարդութիւնը տասնեակ հազարներով ազատութեան մարտիկ դարձաւ, զինավարժութիւն ըրաւ դսնախներու մէջ, մարզուեցաւ Մեծ Օրուան համար, – ուր ահեղ պայքարով պիտի թօթափէր օտար լուծը եւ պիտի վերականգնէր հայկական անկախ պետութիւնը: Շնորհիւ Դաւիթ Բէկի նման հայրենասէր, կորովի ղեկավարներու առաջնորդութեան, հայութիւնը կազմ ու պատրաստ կը սպասէր զօյամարտին:

Եւ երբ քսանական թուականներու սկիզբները ռուսական բանակները շարժեցան դէպի հարաւ, շուրջ 40,000 հայ ու վրացի ազատատենչ մարտիկներ պատրաստ էին կռուի դաշտ նետուելու եւ փշրելու գերութեան շղթաները: Անօրինակ խանդավառութեան օրեր էին, եւ արեւելահայ ժողովուրդը համոզուած էր, որ փրկութեան ժամը հընչած էր... Բայց աւա՛ղ, չուշացաւ դառն յուսախաբութիւնը:

Ռուսական բանակները անցան Տերպենտը եւ գրաւեցին Շիրուանը, եւ ծովի ճամբով ցամաքահանում ըրին Ռեշտ: Պարսիկները պարտուեցան, եւ տարակոյս չկար որ հայոց ու վրաց ակնկալութիւնները գոհացում կրնային գտնել: Սակայն յանկարծ խլրտեցաւ Օսմանեան Կայսրութիւնը եւ ցցուեցաւ Ռուսիոյ դէմ: Արեւմտեան քրիստոնեա՛յ պետութեանց դրդումով՝ օսմանցի սուլթանը հզօր բանակով սպառնաց պատերազմիլ ընդդէմ «Մոսքոֆին»:

Ռուսաց ցարը, որ պատրաստ չէր միանգամայն ճակատելու, թէ՛ Պարսկաստանի եւ թէ Թուրքիոյ դէմ, մաքիաւելական տիպա՛ր դիւանագիտութեամբ մը, առանց այլեւայլի, օսմանցիներու հետ համաձայնութիւն կնքեց, եւ երկուքը իրարու միջեւ բաժնեցին պարսկապատկան Կովկասն ու Անդրկովկասը: Արեւելեան Հայաստանը բաժին ինկաւ օսմանցիներուն, որոնց տիրապետութիւնը անտարակոյս շատ աւելի ատելի ու կործանիչ էր՝ քան պարսկականը:

Տարիներու յոյսն ու հաւատքը, ակնկալութիւնն ու խանդավառութիւնը, պատրաստութիւնն ու զոհողութիւնը յանգեցան այն բանին՝ որ հիւսիսի քրիստոնեայ կայսրը եկաւ, արեւելահայ ժողովուրդը «փրկեց» պարսկական զառամեալ առիւծի ճիրաններէն, բայց զայն նետած եղաւ թրքական գորշ գայլի անկուշտ երախին մէջ: Ահա՛ ցարը՝ որ 1723 Յունիս 3ին ստորագրեց ուքազ մը կամ հրովարտակ մը, որով իր հովանիին տակ կ'առնէր հայ ժողովուրդը: Ա՛յն ցարը՝ որուն հաւատարմութիւն յայտնած էին հայ մելիքներն ու կրօնապետները, հայ շինականներն ու հայ մարտիկները: Ա՛յն ցարը՝ որուն ոսկեզօծ խոստումներէն քաջալերուած, ապստամբութեան դրօշ բարձրացուցած էր հայ ժողովուրդը եւ իր վրայ հրաւիրած էր պարսիկներու հրահրեալ ատելութիւնը:

Բայց ահա, հազիւ տարի մը ետք յուսադրիչ հրովարտակէն, ռուսական բանակները կը պարպէին Անդրկովկասը, իսկ օսմանցի Ահմէտ Գ.ի սերասկեարը, Մուսթաֆա փաշան մեծ բանակով մը կուգար գրաւելու «իրենց բաժին ինկած աւարը»:

Հայը փրկութիւն կը յուսար արեւմտեան Եւրոպայի քրիստոնեայ պետութիւններէն: Անոնք իրեն խորհուրդ տուին դիմել «երրորդ Հռովմին»՝ այսինքն արեւելեան քրիստոնէութեան նոր միջնաբերդ Մոսկուային: Երբ այդ կեդրոնի «հաւատքի պաշտպան» ցարը արշաւանքի ձեռնարկեց դէպի հարաւ, ի միջի այլոց օգնելու համար քրիստոնեայ հայուն ու վրացիին, նոյն քրիստոնեայ արեւմտաեւրոպական պետութիւնները ուժ տուին օսմանեան տէրութեան, որպէս զի ձախողցնէր ռուսին առաքելութիւնը կամ ձեռնարկը, իսկ ռուս կայսրը երբ համոզուեցաւ թէ վտանգըւած էր իր դիրքը, յանկարծ շրջեց իր քաղաքակա-

(ՇԱՐ.Ը 15-ՐԴ ԷՋ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊԷՏՔ ՉԷ ՍՏԵՂԾԵԼ

Քաջալերական լուրեր չկան Մոսկուայէն եւ Երեւանէն։

Դէպքերը, հետզհետէ աճող արագութեամբ, իրարու կը յաջորդեն եւ երբեմն անկարելի կ'ըլլայ նոյնիսկ գիտնալ թէ իսկապէս ի'նչ կը պատահի, թէ՝ ի՞նչ կը պատրաստուի մեզի համար Մոսկուայի ու Պաքուի մէջ, ի՞նչ կը մտածեն երեւանցիները, ի՞նչ վիճակի մէջ կը գտնուին ղարաբաղցիներն ու Ատրպէյճանի հայերը։

Բայց մանաւանդ, դէպքերու եւ լուրերու գիրար հրմշտկող թոհուբոհին մէջ յաճախ կը կորսուի մեր սկզբնական նպատակին ըմբռնումը, որ էր եւ պէտք է մնայ Ղարաբաղի վերամիացումը Հայաստանի հետ։

Այս շաբթուան դէպքերը ցոյց կուտան թէ Միխայիլ Կորպաչով եւ Սովետական Միութեան Համայնավար Կուսակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէն տրամադիր չե՛ն Ղարաբաղի վերամիացումը արտօնելու։ Այս չկամութեան պատճառներուն մասին նախապէս գրած եմ – մտավախութիւն՝ Միութեան մահմետականներու պոռթկումէ մը. Ատրպէյճանի կարեւորութիւնը՝ որպէս Միութեան նաւթի մեծագոյն կեդրոններէն մին. դիւրազգածութիւն՝ չանհանգստացնելու դրացի Թուրքիան, որուն հետ Կորպաչովի կառավարութիւնը սերտ յարաբերութիւններ կը մշակէ. ակնկալութիւն՝ թէ Ղարաբաղի վերամիացման իրողութիւնը պիտի գրգռէ ախորժակը Միութեան այլ փոքրամասնութիւններուն. եւ, վերջապէս՝ Կորպաչովի դիրքին խախուտ ըլլալը, իր նկատմամբ գոյութիւն ունեցող ուժեղ ընդդիմութիւնը հին համայնավարներու եւ բազմաչերտ պաշտօնակալութեան կողմէ։

Այս մթնոլորտին մէջ, եւ որպէս նախապատրաստութիւն Շաբաթ, Մարտ 26ի (այն թուականը զոր Հայաստանի ցուցարարները որոշեցին որպէս Ղարաբաղի հարցի լուծում Կորպաչովի կողմէ), Ս. Միութեան ամենէն հեղինակաւոր օրաթերթը՝ Բրաւտա, Երկուշաբթի, Մարտ 21ին լման էջ մը գրաւող յօդուածով տուաւ ազդանշանը գալիք դժուարութիւններուն։ Յօդուածը նախ կը ժխտէր Երեւանի հսկայածաւալ ցոյցերուն ժողովրդական բնոյթը եւ տարերային պոռթկում ըլլալը, ու այդ ցոյցերը կը ներկայացնէր որպէս դրդուած «կառավարութեան շատ ծանօթ խռովարարներէ»։ Ապա, կը վճռուէր -յայտնի չէ թէ ի'նչ հիման վրայ- որ Հայաստանի Համայնավար Կուսակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէն, գլխաւորութեամբ Առաջին Քարտուղար Կարէն Տէմիրճեանի, ա'լ չէր վայելեր «հայ ժողովուրդի վստահութիւնը»։ Եւ վերջապէս, կը շեշտուէր որ Ս. Միութեան Սահմանադրութիւնը Ղարաբաղի նման Ինքնավար Շրջաններու մասին յստակ սահմանումներ չէր պարունակեր, այսինքն՝ թէ իւրաքանչիւր կողմ կրնար ի'ր բացատրութիւնն ու հասկացողութիւնը Սահմանադրութեան տառին եւ ոգիին համաձայն յայտարարել։

Այս չարաշուք յօդուածը ստորագրած էին երեք թղթակիցներ. ռուս մը՝ Կ. Օվչարենքօ, իսլամ մը (թերեւս ատրպէյճանցի)՝ Զ. Քարիմպեքով, եւ հայ մը՝ Եուրի Առաքելեան։

Արդ, նոյն Երկուշաբթի օր Եուրի Առաքելեան ընդվզումի հեռագիր մը ղրկեց Բրաւտայի խմբագիր Վիքթոր Աֆանասիեւի, ուր կը յայտնէր թէ ինք ո'չ միայն չէր գրած այդ յօդուածը, այլ նոյնիսկ կ'անգիտանար անոր բովանդակութիւնը։ Պարոյր Հայրիկեան, Հայաստանցի ծանօթ այլախոհը, Երեւանէն գաղտնաբար Մոսկուա երթալով մամուլի ասուլիս մը սարքեց Երեքշաբթի օր, ուր հրապարակեց հեռագրին բովանդակութիւնը։ Համաձայն լրատուութեան մը, Հայրիկեան այժմ ձերբակալուած է։

Մինչ այդ, Կիրակի օր արդէն սկսած էին մանր ցոյցեր Երեւանի մէջ, բողոքելու համար Ղարաբաղի մասին Միութենական լրատուութիւններու կողմնակալութեան դէմ։ Ցոյցերը աւելի մարդաշատ դարձան Երկուշաբթի օր, Բրաւտայի յօդուածին որպէս հակազդեցութիւն։ Նախապէս, Շաբաթ, Մարտ 19ի գիշերը, մօտ 700 անձեր հաւաքոյթի մը ընթացքին որոշեցին Մարտ 26ին զանգուածային ցոյցեր վերսկսիլ, եւ «պայքարիլ մինչեւ մահ»։

Ժողովը նոյնպէս որոշեց Ղարաբաղի հարցը Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան (ՄԱԿ) Միջազգային Ատեան տանիլ, պետական ծրագիր մը մշակել տալ՝ Սումկայիթի հայ գաղթականները Ղարաբաղի մէջ վերաբնակեցնելու համար, եւ Ղարաբաղի հարցին մասին յայտարարութիւն մը ղրկել աշխարհի պետութիւններու խորհրդարաններուն, կառավարութիւններուն եւ զանազան կազմակերպութիւններու։

Ու տակաւին, ժողովը նկատի առաւ նաեւ երկու կարելիութիւններ – զանգուածային հացադուլ, եւ հռչակում «անկուսակցական Սովետական Հանրապետութեան մը»։

Այս բոլոր իրադարձութիւններուն զուգընթաց, Ս. Միութեան «զանազան հանրապետութիւնները» Երկուշաբթի եւ Երեքշաբթի որոշումներ որդեգրեցին, որով կոչ կ'ընէին «եղբայրական ներդաշնակութեան» եւ հետեւելու Միութեան Սահմանադրութեան օրէնքներուն։ Արդ, համաձայն այդ Սահմանադրութեան, ուրեւէ հանրապետութեան ներքին սահմանները փոփոխութեան կարելի չէ ենթարկել առանց այդ հանրապետութեան համաձայնութեան։ Այլ խօսքով, Ղարաբաղի վերամիացման պահանջը կը մերժուէր, որովհետեւ Ատրպէյճանի հանրապետութիւնը ո'չ մէկ ատեն պիտի համաձայնէր իր «ներքին սահմաններու փոփոխութեան»։

* * *

Կը խորհիմ որ Հայաստան իր 68 տարուան կեանքին ամենէն ճակատագրական պահերէն մին կ'ապրի։

Այնպէս կը թուի թէ հայրենի կառավարութիւնը մասամբ կազմալուծուած, մասամբ զգուշաւոր վիճակ ունի, եւ այս իրողութիւնը կրնայ իր ժխտական անդրադարձները ունենալ մասնաւորաբար պարզ ժողովուրդին վրայ։

Ղարաբաղի վերամիացման Փետրուարեան ցոյցերը խաղաղ ու զուսպ էին. անոնք հակասովետ արտայայտութիւններ եւ լոզունգներ չունէին, եւ ո'չ ալ տարբեր պահանջներ։ Սակայն վերջին օրերու իրադարձութիւնները երեւան կը բերեն նոր ուղղութիւններ, նոր ձգտումներ եւ յայտարարութիւններ, որոնք հաւանաբար պէս վնասակար ու վտանգաւոր են թէ' հայ ժողովուրդին եւ թէ Հայաստանին համար։

Երբ Երեւանի ժողովը կ'որոշէ Ղարաբաղի հարցը Լա Հէյի Միջազգային Ատեան տանիլ եւ միաժամանակ այս նիւթին շուրջ յայտարարութիւններ ղրկել աշխարհի կառավարութիւններուն եւ խորհրդարաններուն, գործած կ'ըլլայ սխալ մը՝ որուն հետեւանքը -անմիջական թէ հեռաւոր- միմիայն ժխտական է։ Դարձեալ կրկնեմ. ցոյցերը, Երեւանի, Լենինականի, Ղարաբաղի ե'ւ արտասահմանի մէջ միմիայն կը վերաբերին սխալի մը սրբագրութեան, եւ հակասովետ բնոյթ չունին, թշնամական չեն։ Սակայն Երեւանի որոշումով այս ճիշդ ուղղութիւնը գլխիվայր կը շրջուի, տարբեր հունի մէջ կը դրուի – դիմում կ'ըլլայ ոչ-Սովետական, Սովետական Միութենէն դուրս գտնուող իշխանութիւններու եւ հեղինակութիւններու, որոնք անպայման ալ բարեկամական զգացումներ չե՛ն տածեր ո'չ մեր նկատմամբ, ոչ ալ Սովետական Միութեան։ Եւ տակաւին, Երեւանի որոշումը կոչ մըն է արտաքին ուժերու եւ այլազան պետութիւններու՝ միջամտելու Ս. Միութեան ներքին գործերուն։

Այսքա՞ն միամիտ են հայերը, չտեսնելու համար որ կը զառածին Ղարաբաղի հարցէն եւ կամաւոր կերպով իրենք զիրենք կը նետեն միջազգային դիւանագիտութեան կոյուղիին մէջ – դիւանագիտութիւն՝ որուն զոհերն էինք 1880–1920 չորս տասնամեակներուն, եւ որ իր ոճրային շահերուն ստորադասեց անկախ մեր Կիլիկիան եւ Արեւմտահայաստանը։ Երկրորդ անգամ -եւ այնքան կամաւոր կերպով- իյնալ այդ կոյուղիին մէջ պիտի նշանակէր հաւաքական անձնասպանութիւն։

Անոնք որոնք այսօր, օգտուելով առիթէն, Երեւանի մէջ կը բարձրացնեն »անկուսակցական Սովետական Հանրապետութեան» մը ցնորքը, լաւ կ'ըլլայ իրենց շուրջ նային, իրենց ակնարկը հայկական հաւնոցէն դուրս՝ աշխարհի վրայ պըտըտցնեն։ Հո՞ն պիտի գտնե՞ն արդարութիւն. հո՞ն պիտի գտնե՞ն իրենց ազգային պահանջներու բաւարարութիւն ստացած հաւաքականութիւններ. հո՞ն պիտի գտնե՞ն պետութիւններ որոնք արդարասիրութեամբ գործած եւ ազգային փոքրամասնութիւնները ճանչցած ըլլան։ Անոնք ո՞ւր պիտի գտնեն արդարութիւնը։ Ո՞ւր՝ իրենց «անկուսակցական» Հանրապետութեան ապահովութիւնը։

Եւ յետոյ, ես չեմ բաժներ այս «մինչեւ մահ պայքարելու» պատրաստակամութիւնը, որովհետեւ ան կը մատնէ լուռ համակերպում ճակատագրի, յոռետեսութիւն, յուսալքում։ Մեր «պայքար»ը նո'ր է որ կը սկսի, եւ առաջին վայրկեանէն մեռնելու եւ մարտիրոսանալու մասին յայտարարութիւններ անտեղի են։ Շարունակել պայքարիլ՝ այո'։ Ժամանակաւոր պարտութիւնները ընդունիլ հոգեկան ուժով՝ անշո'ւշտ։ Եւ այդ պարտութիւննե'րն իսկ պատուանդան դարձնելով յաջորդ քայլը ծրագրել՝ անպայմա'ն։ Մինչ Երեւանի ժողովին մասնակիցները մահուան եւ մարտիրոսներ տուած ենք ազատագրութեան մեր պայքարի ընթացքին, Մեծ Եղեռնին եւ Ստալին-Պերիա սարսափներուն։ Պէտք չունինք մեր պատմութեան մարտիրոսարանը նոր լուսապսակներով ճոխացնելու։

Բայց ամենէն աւելի, ամբոխավարութիւնը տեղ պէտք չէ ունե[…]յ մեր գործունէութեան մէջ։ Շատ դիւրին է ամբոխներ գրգռել եւ «խելագարեցնել»։ Բայց վասն ինչի՞։

Այդ «վասն ինչի»ին մասին մտածենք թէ' Հայաստանի մէջ [ե]ւ թէ արտասահմանի։

Այո', յուզումնալից եւ կրքոտ այս օրերուն, ճառերու, կոչ[եր]ու, աշխարհացունց խմբագրականներու եւ յայտարարութիւններու ժխորին [մ]էջ դժուար է խօսիլ հանդարտութեան եւ տրամաբանութեան մասին։ Սակայն երբ մեր ժողովուրդի ճակատագիրն է որ խնդրոյ առարկայ է, աւելի քան անհրաժեշտ կը դառնայ պաղարիւնութեամբ քննումը մեր խօսքերուն եւ առած ու առնելիք քայլերու հետեւանքներուն։

Արիւնոտ եւ սարսափելի պատմութեան ձայնը թող մեր առաջնորդը ըլլայ այս ճակատագրական պահին։

ԱՐԱՑ ԳԱԼԱՑՃԵԱՆ
«ՊԱՅՔԱՐ» - Մարտ 26, 1988

ՂԱՐԱԲԱՂԵԱՆ ԽՈՀԵՐ

Գրեց ԵՐՈՒԱՆԴ ԱԶԱՏԵԱՆ

Հակառակ բազմիցս կրկնուած այն հաստատումին թէ ցարդ հայոց ցոյցերը չունին հակասովետ բնոյթ, որովհետեւ Ատրպէյճանի խղճին յանձնուած հայերը աւելի պէտք ունին սովետական իշխանութեանց պաշտպանութեան քան՝ զայրոյթին, Լոս Անճելըսի ցոյցերուն ընթացքին հեռուստացոյցի Սի. Պի. Էս. եւ Էն. Պի. Սի. կայանները յայտարարեցին թէ ցոյցերը ուղղուած էին Մոսկուայի դէմ, մինչդեռ, միեւնոյն յայտագիրներուն մէջ յաջորդող լուրերն ու զրոյցները ոչ մէկ վկայութիւն կ'աւելցնէին այդ հաստատումներուն վրայ: Իր կարգին, Լոս Անճելըս Թայմզի թղթակիցը՝ Լին Օ-Շոնըսի, երկիմաստ բնոյթով մը կը ներկայացնէր ցոյցը, թերթին Մարտ 13ի թիւին մէջ, «Հազարաւորներ կը բողոքեն հայոց սպանութեանց դէմ» վերնագրով: Ապա իր թղթակցութեան առաջին պարբերութեան մէջ կը հաղորդէր հազարաւոր ցուցարարներու բողոքը «սովետահայերու սպանութեանց դէմ», առանց յիշատակելու թէ որո՞ւ դէմ ուղղուած էր այդ բողոքը, կամ թէ ո՞վ է սպանողը՝ թելադրելու համար անուղղակիօրէն, թէ կրնար նաեւ Մոսկուա ըլլալ:

Մամուլը եւ լրատու գործակալութիւնները չափազանց վերապահ են համակրանքի արտայայտութիւն մը ցոյց տալու հայոց նկատմամբ. անոնք պատրաստ են զանց առնելու ատրպէյճանցի թուրքերու յիշատակութիւնը հոն ուր կրնան, եւ միւս կողմէ առ հասարակ շահեկան չեն գտներ հաղորդելու լուր մը որ հակասովետ մեկնաբանութեան դուռ չբանայ – թէկուզ այդ կերպով վտանգի տակ առնուին հայու կեանքեր Ատրպէյճանի մէջ: Ուրեմն, հայերուս կը մնայ լուսաբանութեան եւ դաստիարակութեան արշաւ մը տանիլ, ճշգրիտ կերպով ներկայացնելու մեր դատը նոյնիսկ անոնց որոնք պատրաստ են ... սխալ հասկնալու այդ հարցերը:

* * *

Մարտ 26ը կախարդական թուական մը կը թուի բոլորիս, որովհետեւ այդ օր Մոսկուայի Կեդրոնական Կոմիտէն պիտի քննէ Լեռնային Ղարաբաղի հարցը: Պէտք է չեշտել թէ մեզի խոստում չէ տրուած այդ օր լուծելու հարցը: Այդ թուականին կրնան երեք հաւանական երեւոյթներ պարզուիլ. ա.– Կրնայ Մոսկուայ ուղղակի մերժել ներքին սահմաններու իրավիճակին փոփոխութիւնը՝ չգրգռելու համար հարեւան թուրքերը, Ատրպէյճանի դաւանակից չիի Պարսկաստանը, եւ Միջին Ասիոյ թրքական միւս հանրապետութիւնները: բ.– Մոսկուայի որոշումը, ամենէն լաւատես պարագային, կրնայ ըլլալ Լեռնային Ղարաբաղը կցել Հայաստանին, ինչ որ դիւրին հարց մը պիտի չըլլայ ազգութիւններու հարցին շուրջ գոյութիւն ունեցող բարդ հանգոյցներու ցանցին մէջ: գ.– Ամենէն հաւանականը կը թուի ըլլալ որ անմիջական բարելաւումներ խոստացուին Լեռնային Ղարաբաղի հայ ազգաբնակչութեան կեանքին ու կենցաղին մէջ, աւելի հայկականութիւն մտնէ դպրոցներէ ներս եւ լրատուութեան մարզին մէջ Ղարաբաղը աւելի կապուած ըլլայ Երեւանին քան Պաքուին: Իսկ հողային կցումի հարցը դրուի մասնագէտներու քննութեան տակ որոշ պայմանաժամէ մը ետք լուծելու համար զայն, երբ աւելի հաստատուած ըլլայ Կորպաչովեան կլասնոսթը: Վերջերս սկսած է խօսուիլ նաեւ հայկական-ատրպէյճանական միացեալ հովանաւորութեան մը մասին:

Առաջին պարագային, բնականաբար, ազգային աղէտ մը պիտի ըլլայ: Սակայն, այդ պարագային եւս պէտք է խուսափինք խուժանային արարքներէ եւ պայքարը շարունակենք դրական, կարգապահ ու միասնական ուղիներով: Չըմոռնանք որ հարցին արծարծումը կարելի դարձաւ խաղաղ ու կարգապահ ցոյցերով եւ յարգալիր դիմումներով: Այդ իրողութեան անդրադարձած են նոյնիսկ Հայաստանի իշխանութեանց հակառակորդ տարրերը, որոնք այս հանգրուանին գնահատելի ողջախոհութիւն մը ցոյց կուտան:

Երկրորդ պարագային մեր ցնծութիւնը պիտի ըլլայ մեծ, սակայն, նոյնքան մեծ պէտք է ըլլայ նաեւ մեր զգուշութիւնը. եւ այդ պահուն Հայաստանի իշխանութիւնները ամէն միջոցի պէտք է դիմեն պաշտպանելու համար Ատրպէյճանի այլ շրջաններուն մէջ բնակող 400,000 հայերու կեանքը: Մոսկուա հազիւ թէ խոստացաւ միայն քննել Լեռնային Ղարաբաղի հարցը, եւ արդէն ազերի «խուլիկաններ» (իրենց բացատրութեամբ), հրապարակ իջնելով հարիւրաւոր հայեր ջարդեցին: Ուրեմն, պէտք է երեւակայել անոնց ընթացքը երբ արդէն Ղարաբաղը կցուի Հայաստանին: Աղէտներով լի յաղթանակ մը պիտի ըլլայ այդ պարագան... թէեւ ցնծալի:

Երբ կ'ըսուի թէ Լեռնային Ղարաբաղի հարցը քննութեան կը կարօտի՝ հայոց համար յստակ է այդ քննութեան եզրակացութիւնը. այդ հարցը ատրպէյճանցիին համար ալ յստակ է՝ հակոտնեա՛յ կերպով. միայն Մոսկուան զգուշութեամբ պիտի ուսումնասիրէ այն տուեալները որոնք կը ներկայացուին երկու կողմէ: Բազմաթիւ երկրորդական հարցերու կողքին, այս հանգրուանին գոյութիւն ունին երկու հիմնական հարցեր.–

ա.– Ատրպէյճանական պատմագիտութիւնը Հայտար Ալիեւի նախաձեռնութեամբ յօրինած է ամբողջութեամբ յերիւրածոյ պատմագրութիւն մը, ըստ որուն Ազերիները եկուոր թաթարներէն չէ որ սերած են, այլ՝ բնիկ աղուաններէն, եւ հետեւաբար անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր արմատներ ունին հողին մէջ: Գալով Լեռնային Ղարաբաղի հայերուն, անոնք հայոց կողմէ բռնի դաւանափոխ եղած ազերիներ են, որոնք պէտք է վերստին ձուլուին ազերիներու մէջ: Այնպէս կը թուի թէ պատմութեան այս փոփոխակը տեղ գտած է Մոսկուայի իշխանութեանց վերնախաւի կարգ մը տարրերուն մօտ, գործելով իր աղէտը: Մինչեւ իր վերջին չնորհազրկումը Ալիեւ ինք եւս իբրեւ Կենտկոմի Փոլիթպիւրոյի անդամ իր դերը կատարած է այդ թէզի պաշտպանութեան մէջ: Ալիեւ չնորհազրկումէն ետք մեր գիտնականներուն ու պետական մարդոց կը մնայ Մոսկուայի մէջ վարկազրկել նաեւ ալիեւեան պատմագրութիւնը, որուն գլխաւոր ջատագովը կը մնայ ատրպէյճանցի պատմական Զիա Բունիաթով:

բ.– Սովետական Սահմանադրութիւնը (1978) հանրապետութիւնները, ինքնավար շրջանները եւ ինքնավար մարզերը կը բնորոշէ հողամասին վրայ բնակող ազգաբնակչութեամբ (օրինակ՝ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ. ԱՏՐՊԷՅՃԱՆԱԿԱՆ ՍՍՀ, ՎՐԱՑԱԿԱՆ ՍՍՀ) եւ երբեք Հայաստանի ՍՍՀ, Ատրպէյճանի ՍՍՀ, Վրաստանի ՍՍՀ ուր երկրամասին վրայ ապրող բընակչութեան ինքնութիւնը ա-

(ՇԱՐ.Ը 14-ՐԴ ԷՋ)

ՂԱՐԱԲԱՂԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ Է

Ղարաբաղի առնչութեամբ Գերագոյն Սովետի տուած որոշումը 23 Մարտին, յուսախաբութիւն առաջացուց թէ՛ Հայաստանի եւ թէ՛ սփիւռքի տարածքին:

Այս յուսախաբութիւնը անո՛նց համար, որոնք խիստ լաւատես էին եւ բաւարար կը տեսնէին Ղարաբաղի եւ Հայաստանի մէջ տեղի ունեցած ժողովրդային ցոյցերուն պատճառելիք դրական անդրադարձը: Մանաւանդ որ *glasnost* եւ *perestroika*ի Կորպաչովեան յեղափոխութեան լոյսին տակ տեղի ունեցած ցոյցերը, թէեւ անսպասելի Մոսկուայի համար, բայց որոշապէս օրէնքէ դուրս չէին: Հակառակ պարագային, իր սաղմին մէջ ճնշումի կ'ենթարկուէին: Պարագայ մը եղաւ, թէ՝ մօտ եօթանասուն տարուան հնութիւն ունեցող, Ղարաբաղ եւ Նախիջեւանի ինքնավար շրջաններուն Հայաստանին փոխանցումը դեռ 1920 թուականներէն սկսած, իրականութիւն դառնալու բնոյթ կը կրէր, այդ օրերու ատրպէյճանական հանրապետութեան գլուխը հանդիսացող Ներիմանովի հաւաստիացումներով, որոնք թաղման ենթարկուեցան ստալինեան թրքանպաստ քաղաքականութեամբ:

Ինչպէս արտայայտուեցաւ Սիլվա Կապուտիկեան, եղած հարցազրոյցի մը, ատրպէյճանցիները պատշաճ հասկացողութեամբ չմօտեցան Ղարաբաղի շրջանի ժողովրդային արեւելման, եւ ծայրայեղ բնոյթ ստացաւ, մարդկային զոհեր տալու գնով: Այս կը նշանակէ թէ՝ կանխաւ չէր պատրաստուած երկու եղբայր հանրապետութիւններու իշխանաւորներուն միջեւ այս փշոտ հարցին լուծման առընչութեամբ յարմար գետին մը, որպէսզի սեղանի շուրջ բոլորուէին անոնք, եւ թոյլ չտային որ պատահականութեան թիրախ դառնար ան: Ու եկանք ա՛յն եզրակացութեան թէ՝ հրապարակայնութիւնը գործելու ազատութիւն կուտար սահմանաւոր շրջագիծի մը մէջ, ուր տեղ չէին կրնար ունենալ հողային ու սահմանային տարակարծութիւնները, նկատելով որ անոնք կրնային Խորհրդային Միութեան տարածքին ապրող բազմաթիւ ու բազմացեղ ժողովուրդներո՛ւ եւս իրաւունք ընծայել՝ սահմանային հարցեր յուզելու: Այս ուղղութեամբ, Խ. Միութեան թիւ մէկ անձը՝ Պր. Միխայիլ Կորպաչով, Սիլվա Կապուտիկեանի եւ Զորի Պալայեանին իրեն անձամբ կատարած դիմումին տուած է հետեւեալ խրախուսիչ պատասխանը. «*Կը խոստանամ նոր վերածնունդ մը Ղարաբաղի մէջ: Այսօր, թերեւս ի վիճակի չեմ այդ շրջանին վերադարձը Հայաստանի, որովհետեւ կացութիւնը շատ բարդ է: Բայց հարցը ուղղակի իմ հակակշիռիս ներքեւ է:*»

Այս հաշուով, որքան ալ աննպաստ ըլլայ Գերագոյն Սովետի տուած որոշումը, կայ ճշմարտութիւն մը թէ նոյնինքն Մոսկուան քաջ գիտէ թէ ո՛վ է իրաւատէրը այս հարցին մէջ, ինչպէս գիտէր շատ կանուխէն, -բայց ասոր ե՛ւս առաւել յստակ- եւ ինչո՛ւ այսքան բուռն եղաւ հայ ժողովուրդին ելոյթը: Ատրպէյճանի յանձնուած այս զուտ հայկական շրջաններուն մէջ, -Ղարաբաղ եւ Նախիջեւան- վաղուց որդեգրուած է հակահայ ընթացք – որքան ալ եղբայր հանրապետութիւն յորջորջենք Ատրպէյճանը – որ աշխատած է ջլատել անոնց ազգային յօրինուածքը, անտեսել ու բնաջնջել պատմական հնութիւնները, որոնք աղաղակող վկաներն են ազգի մը ինքնութեան: Լենինեան քաղաքականութիւնը ոչ միայն կ'արգիլէ, այլ ընդհակառա՛կը ընթացք կուտայ ժողովուրդներու ինքնուրոյնութեան պահպանման, իրենց լեզուին, կրօնին ու բարքերուն հաւատարմութեան, Խ. Միութեան ո՛ր հանրապետութեան տարածքին կ'ուզեն ապրին անոնք:

Անծանօթ երեւոյթ մը չէ Նախիջեւանի հայութեան տասնամեակներու ընթացքին հեռացումը՝ իր սեփական հողերէն, ստեղծուած կեանքի տարապայման կացութեան հետեւանքով: Առանց ուղղակի գործելու: Այսօր, համաձայն մեր ձեռք ունեցած տեղեկութեան, Նախիջեւանի մէջ հազիւ երկու հազար հայեր կ'ապրին, հետեւաբար, ջախջախիչ մեծամասնութիւն մը կը կազմէ ազերէրը, եօթանասուն հազարէ աւելի բնակչութեամբ: Նոյն հետեւողականութեամբ Ատրպէյճան ջանացած է գործել Ղարաբաղի մէջ եւս ուր բարեբախտաբար կը յամառին մեծամասնութիւն կազմել: Անվիճելի իրողութիւն է թէ՝ հողատարածութիւն մը իր բնիկ ժողո-

(ՇԱՐ.Ը 14-ՐԴ ԷՋ)

ԼՈՍ ԱՆՁԵԼԷՍ - Ռ.Ա.Կ. ՀԱՑ ԴԱՏԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿԻ ՈՒ ՋՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

Հայոց պատմութիւնը պիտի չերկաբայի երբեք՝ սահմանելու համար հայ ժողովուրդի երկու մեծ զաւակներուն՝ Խրիմեան Հայրիկի ու Զօրավար Անդրանիկի բախտորոշ դերերը, 19րդ դարու վերջին քառորդի ու 20րդ դարու սկզբնաւորութեան, հայ ազատագրական պայքարի զարգացման ընթացքին։ Թէ՛ իրենց ծննդեան ժամանակագրական կարգով, եւ թէ ծաւալած գործունէութեանց բովանդակութեամբ, անոնք կուգան դառնալու իրարու ամբողջական լրացուցիչ։ Խրիմեան Հայրիկ կը պատրաստէ ժողովրդական ենթահողը, ուր պիտի ծլարձակէին ու բարգաւաճէին ազատագրական պատմութեան՝ իրենց անվեհեր քաջագործութիւններով, իմաստուն ազգաշինարար ղեկավարութեամբ եւ հաղորդական մատուցումով։ Երկուքն ալ անձնական կեանքի ամէն տեսակ հեշտութիւններէ հրաժարեցան, ամբողջովին նուիրուելու համար հայ ազատագրական գործին։ Երկուքն ալ ամէն ինչ զոհեցին՝ ազգին ծառայելու համար։

Օսմանեան կայսրութեան ճնշող քաղաքականութեան ընդհանուր մթնոլորտի մէջ, հոգեւորական քաջ հովուապետ մը միայն, Խրիմեան Հայրիկի լայնատեսիլ հակազդեցութեամբ, կրնար գործել իր ժողովուրդի լուսաւորութեան ու տնտեսական բարելաւումին համար։

Վեր։ Պերճ Ճամպազեան վարակիչ հաղորդականութեամբ ներկայացուց կերպարը Խրիմեանի, որ իր հոգատարութեամբ դաստիարակեց հայ ընտանիքը՝ դպրոցներու եւ աչխատանոցներու ցանցով, մղելով զանգուածները մշակմանը հայ հողին։ Հայրիկ իրազեկ էր իր ժողովուրդի գոյավիճակին, ու ճամբորդելով մինչեւ Պերլին, Փեթերսպուրկ ու Կովկաս՝ քաղաքական միջազգային հըրապարակի վրայ պաշտպանեց իր ժողովուրդի ազատագրութեան իրաւունքները։ Հիասթափուած եւ յուսախաբ մեծ պետութիւններէն, Հերիսան եւ երկաթէ Շեքսէիր իր պատկերաւոր պատմական պատգամով, զինեալ պայքարի դիմելը յանձնեց Զօր։ Անդրանիկի, որ լաւագոյն խորհրդանիշը դարձաւ հայ ժողովուրդի մաքառումներուն։

Տոքթ։ Միհրան Սիմոնեան, պատմական տուեալներու եւ կենսագրական խօսուն դրուագներու ընդմէջէն, հարազատօրէն ուրուագծեց պայծառ դէմքը ժողովրդական աննկուն ղեւագազին՝ Անդրանիկ Օզանեանին, որ երեսուն երկար տարիներ կազմակերպեց զինեալ ընդդիմութիւն, մէկէ աւելի անգամներ փրկելով ժողովրդական զանգուածներ հալածական ջարդէ, իր կամաւորական գունդերու պաշտպանութեան տակ զանոնք առաջնորդելով ապահով ափեր։ Անիկա իբրեւ արծիւ սաւառնեցաւ ոչ միայն Հայկական Բարձրաւանդակի ամբողջ տարածքին, Կովկաս, այլեւ կտրեց անծայրածիր հորիզոնները, անցնելով Փոլկարիոյ հովիտներէն՝ մասնակցելով պալքանեան ժողովուրդներու ազատագրութեան կռիւներուն ընդդէմ օսմանեան բռնատիրութեան, հասնելով մինչեւ Թրանսա եւ Ալպիոնի երկիրը, ու վերջապէս Միացեալ Նահանգներ, ուր հանգիստ գտաւ իր յոգնաբեկ ու ցաւատանջ մարմինը։

Գաղութահայ մեր կեանքի բացառիկ յաջողութիւն արձանագրած հազուագիւտ ձեռնարկներէն էր Ռ.Ա.Կ.ի Հայ Դատի Խորհուրդի (Արեւմտեան շրջան) կազմակերպութեամբ պատրաստուած հրապարակային ոգեկոչումի այս երեկոն, Թ.Մ.Մ.ի Պչկէօթիւրեան կեդրոնին մէջ, կիրակի 7 Փետրուարին, ու նըւիրուած հայ ազատագրական պայքարի ռահվիրաներ Խրիմեան Հայրիկի ու Զօրավար Անդրանիկի՝ մահուան յաջորդաբար 80 եւ 60ամեակներուն առիթով։

Զոյգ բանախօսութիւնները, իրենց իմաստալից բովանդակութեամբ եւ հաղորդական մատուցումով, չեզոք դրին սփիւռքի միասնականութեան անհրաժեշտութեան վրայ, յորդող սրտի հանդիսութեան փոխանցեցին հայրենասիրական վառ ոգի, կոչ ուղղելով նոր սերունդին վերանորոգելու՝ հայ ժողովուրդի արդար դատին ծառայելու իրենց ուժգնութեամբ։

Հանդիսավար Պրն։ Արա Ահարոնեան իր բացման խօսքին մէջ պարզեց Հայ Դատի Խորհուրդի առաջարկութիւնները՝ ներշնչուած օրուան ոգեկոչումի առարկայ հայ ազատագրական պայքարի երկու ռահվիրաներու կեանքին ու գործունէութենէն։

Գեղարուեստական յայտագրին իրենց մասնակցութիւնը բերին ասմունքով՝ Օրդ. Սալբի Թեշիչեան, Գեորգ Սողոմոնեան, Լեւոն Գաթրճեան, Ցարուհի Փամպուքճեան։

Հաճելի ու ներշնչող անակընկալ ներկայութիւն մը եղաւ հայրենի ծանօթ մտաւորական Զօրի Բալայեան, որ իր ամփոփ խօսքին մէջ, անդրադառնալէ ետք Ամերիկայի մէկ խորհրդարնի պատուիրակութեան մը (որուն մաս կը կազմէր) առաքելութեան, հայրենիքը եւ սփիւռքը խորհրդանշուած տեսաւ վերյառնող փիւնիկեան թռչունին մէջ։ Ան նիկա եզրափակեց իր խօսքը՝ յայտնելով թէ հայ ժողովուրդը միացած է ոչ միայն Խրիմեան Հայրիկի եւ Զօր։ Անդրանիկի զաղափարներով, այլ իր ցաւերով ու մտահոգութիւններով։

ՏԽՐՈՒՆԻ

Խոր կսկիծով կը գուժենք մահը, մեր սիրելի ամուսնոյն, հօր եւ աներ հօր՝

ՍԱՐԳԻՍ ԹԷՔԵԱՆԻ

որ աւակակալօրէն տեղի ունեցաւ 81 Մարտի Աւագ Հինգշաբթի օր եւ թաղումը կատարուեցաւ հայկական գերեզմանատան մէջ։ Այս առթիւ կը յայտնենք մեր խորին շնորհակալութիւնները մեր ազգականաց ու բարեկամներուն, որոնք մասնակից դարձան մեր դառնաղէտ կորուստին։

Այրին՝ Մարի Թէքեան
Զաւակները՝ Ցակոբ, Վեհանուշ, Սաթենիկ եւ Մարի
Այրի Տիկին՝ Սեդա Գասպար եւ դուստրը
Այրի տիկին՝ Մեհրի Նակեր եւ զաւակները

Իրենց քեռայրին՝ Սարգիս Թէքեանի մահուան տխուր առթիւ, Տէր եւ Տիկ. Սարգիս եւ Ազնիհոտ Կիպիւճեան ու ընտանիք 76 աւուրթուալ կը նուիրեն Մարի Մանուկեան Կրթական Հաստատութեան։

ՈՒՍՈՒՑԻՉ ԿՈՒՋՈՒԻ

Հ.Ռ.Ը.Մ. Միութեան Մարի Մանուկեան Կրթական Հաստատութիւնը, Նախակրթարանի եւ Երկրորդական բաժիններուն համար կարիք ունի կանոնաւոր ուսուցիչներու։

Հետաքրքրուածները կրնան դիմել Բարսեղ Բարսեղեան՝ Օր։ Աճի Գալայճեանին, առ.և օր ժամը 10-և 12։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

(ՇԱՐ. 18-ՐԴ ԷՋԷՆ)

ՂԱՐԱԲԱՂԸ ՀԱՑԿԱԿԱՆ Է

վուրդէն պարպելը չեն թաղուիր ան որ իրականաց հանգամանքին անտեսումը, որպէսզի է օրինակ։ Նախիջեւանը։

Որպէսզի եռ Կարսը, Արտահանը եւ Սարդղամըշը, Այրարատեան ընդարձակ դաշտագետինը։ Անոնք յաւիտենապէս պիտի մնան հայկական շրջաններ, առանց ընդարձակելու անոնց սահմանները՝ պատմական Հայաստանի տարողութեամբ։

Բնական էր անշուշտ խորհիլ թէ՝ գո՛նէ Խ. Միութեան սահմաններուն մէջ գտնուող հայկական շրջանները վերադարձուէին Հայաստանին, բանի որ անոնք միջազգային գօտիէն դուրս կը մնան, եւ անոնց սրբագրութիւնը կախեալ է ուղղակի ներքին համաձայնութենէ։ Այստեղ՝ ո՛չ արտաքին աշխարհի քաղաքական սադրանքները կարող են եւ իրաւունքը ունին միջամուխ ըլլալու ոչ ալ՝ ընդհիմքին սփիւռքահայութիւնը, հրահրելու դիմելով երկրին արդէն խոռոված վիճակը։ Ընդհակառակը, մնանք զգաստ, մնանք անձրեր մեր պահանջատիրութեան մէջ, հեռու՝ մեզի անցեալի մէջ շատ տուղ արժած արկածախնդրութիւններէ։ Եթէ սփիւռքը ունենայ կացութիւնները դատելու լրջախոհութիւնը, մտածեցած կ'ըլլայ հայրենի ժողովուրդին եւ ընպաստած՝ անոր գոյատեւման ու բարգաւաճման։ Ընդհանրապէս, սփիւռքի մէջ տիրող այն կասկածը թէ՝ հայրենի ժողովուրդը ընդարմացած է Մարքս եւ Լենինեան բարոգչութեան ներքին եւ ձեւազերծուած՝ իր ազգային իմքնուն-

(ՇԱՐ. 18-ՐԴ ԷՋԷՆ)

ՂԱՐԱԲԱՂԵԱՆ ԽՈՀԵՐ

նորոշ կը մնայ։ Եթէ առաջին պարագան արդեդրուած ըլլար՝ Հայաստանը (երկրամաքը) բնորոշելով բնորոշած չէր ըլլար անոր բնակչութիւնը (որ կրնար նաեւ ըլլալ ռուս, վրացի կամ քիւրտ)։ Ազգութիւններու ինքնորոշման հարցին մէջ այս պարագան կը հանդիսանայ լենինեան քաղաքականութեան կիզակէտը։

Այս սկզբունքէն մեկնելով երբ բոլոր երկրամասերու քաղաքական միաւորները կը բնորոշուին իրենց բնակչութեամբ, միայն Ղարաբաղի եւ Նախիջեւանի պարագան կը մնայ անորոշ եւ կարօտ սահմանազրական մեկնաբանութեան։ Եթէ Ղարաբաղը ազերի նկատուէր՝ նախ անոր անուններէն մէկը արտայայտութիւն պիտի գտնէր այդ բնորոշումը, այս անձամբ ստեղծելով ազրի՛ հակասութիւն մը՝ եւ պիտի դադրէր ինքնավար մարզ մը ըլլալէ եւ պիտի կըցէր Ատրպէյճանին, որովհետեւ 16 լիիրաւ հանրապետութեանց կցուած մարզերն ու ինքնավար հանրապետութիւնները ունին գիրենք հովանաւորող հանրապետութիւններէն տարբեր ազգաբընակութիւն մը, տուով ալ չափելով ինքնավար ըլլալու իրաւունքը։ Ուրեմն։ լուծելի հարցը Լեռնային Ղարաբաղի բնակչութեան ազգային դիմագիծի ճանաչումն է Մոսկուայի կողմէ, որուն անհրաժեշտ փելիօրէն կրնայ հետեւիլ յաջորդ քայլը, որ է Լեռնային Ղարաբաղի կցումը Հայաստանին, որովհետեւ բացի Լեռ։ Ղարաբաղէն հայերը հանրապետութիւն մը ամբողջ լեցնելու չափ բնակչութիւն ունին անդին եւ Ղարաբաղի ազգաբնակչութիւնը հայկական եզակի տարր մը չէ ամբողջ Սովետ Միութեան տարածքին վրայ, որ չարունակէ կցուած մնալ Ատրպէյճանին կամ այլ հանրապետութեանմը։

Հայութիւնը ոտքի ելաւ արտառուէլ կոչերով, արդար ակնկալութիւններով եւ փոթորկող հայրենասիրութեամբ։ Դժբախտաբար մեր հարցը (ինչպէս քաղաքական բոլոր հարցերը) պարագութեան մէջ կախուած չէ, այլ մաս կը կազմէ միջազգային քաղաքական իրադրութեան մը եւ լուծելու համար պէտք ունի պետական չափանիշով մտածողութեան, լրջախոհութեան եւ պողպատեայ համբերութեան։

Ինչ որ ալ պատահի Մարտ 28-ին, այդ թուականը մեզի համար պէտք է ըլլայ քաղաքական չրջահայեացք գործունէութեան նոր հանգրուան մը։

«ՊԱՅՔԱՐ» - Մարտ 26, 1988

«ՄԵԾ ԵՐԱԶԻ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ»
ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻ ՍԿԻԶԲԸ

(ՇԱՐ. 11-ՐԴ ԷՋԷՆ)

նութիւնը, լեզու գտաւ Թուրքին հետ, եւ իր «քրիստոնեայ եղբայրները» յանձնեց... Թուրքերու գութի՛ն:

Ահա՛ բիրտ պատկերը պատահածին ու կատարուածին:

Ի տես այս ահաւոր փորձառութեան՝ ո՞վ կրնայ չափել հայ ժողովուրդի անզօր կատաղութիւնը, անոր հիասթափութեան խորութիւնը, անոր յուսախաբութեան սաստկութիւնը:

Տարբեր եւ հոյակա՛պ պատմութիւն, որ ազատատենչ հայ մարտիկներուն մէկ մասը, բոլորուած դիւցազն Դաւիթ Բէկի շուրջ, աննման հերոսութեամբ եւ աննկարագրելի խիզախութեամբ շարունակեց իր ազատագրութեան եւ ինքնապաշտպանութեան պայքարը, եւ արձանագրեց յաջողութիւններ, որոնք արժանի են հոմերականին դիւցազներգութեան: Արդարեւ, 1722ին, Սիւնեաց աշխարհին մէջ ըստեղծուած հայկական անկախ պետութիւնը աւելի քան վեց տարի պահեց իր գոյութիւնը անկարելի պայմաններու մէջ, եւ անվհատ մարտնչեցաւ օսմանեան գերազանց բանակներու դէմ, տանելով բազմաթիւ պատուաբեր յաղթանակներ: Դաւիթ Բէկ, Մխիթար Սպարապետ, Տէր Աւետիք եւ իրենց գործակիցները, կեդրոն ունենալով Հալիձորը, անգամ մը եւս ցոյց տուին մեր ժողովուրդին հրաշալի ազատապաշտութիւնը, ինքնիշխան ըլլալու անոր անընկճելի կամքը: Իրողութիւնը թէ 1728ին Դաւիթ Բէկի մահէն քիչ ետքը կործանեցաւ այդ անկախ պետութիւնը՝ ոչի՛նչ կը փոխէ եղելութեան հերոսական ու դիւցազնական բնոյթէն: Անխուսափելի էր այդ վախճանը՝ երբ նկատի ունենանք թշնամիին անհամեմատօրէն գերազանց ուժը եւ մեր փոքր պետութեան կղզիացեալ ու անօգնական վիճակը:

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ Յ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա.Ի ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՔԱՐՈԶԸ

(ՇԱՐ. 9-ՐԴ ԷՋԷՆ)

Պօղոս առաքեալը, այս յոյսն է, որ զօրացնում է մեր մէջ, ասելով՝ «Արդ Քրիստոս յարուցեալ է ի մեռելոց, առաջին պտուղ ննջեցելոց. քանզի մարդով եղեւ մահ. եւ մարդով յարութիւն մեռելոց» (Ա. Կորնթ. ԺԵ. 20-21):

Քրիստոսի զոհաբերութիւնը խաչափայտի վրայ եւ նրա յաղթական Յարութիւնը, դարեր շարունակ մշտապէս ուղեկցել են մեր բարեպաշտ նախնիներին, իրենց կեանքի ճանապարհին, մանաւանդ դառնութեանց, հալածանքների ու նահատակութեանց օրերին, երբ նրանք համբերութեամբ կրել են իրենց խաչը ու պայքարել դառն ճակատագրի դէմ, այն հաւատքով, որ մահուամբ կարելի է հասնել ճշմարիտ կեանքի, զոհաբերումով՝ յաղթանակի եւ տառապանքով՝ անոնց ուրախութիւններին:

Այս ապրումներով, տեսիլքներով, իրար յաջորդող սերունդները ամրապնդել են մեր ազգի գոյատեւելու հաւատքն ու կամեցողութիւնը մինչեւ մեր օրերը:

Մեր նախնիները ապրել են Քրիստոսի Յարութեան տեսիլքով՝ դարեր ու դարեր, եւ իրենց աչքերը փակել յաւերժական կեանքի արժանանալու յոյսով, սրբազան ժառանգութիւն թողնելով այդ յոյսը՝ մեզ այսօրուաններիս, որ ապրում ենք նոյն յոյսերով, նոյն ապրումներով, հաւատալով, թէ մենք բոլորս, ի Հայաստան եւ ի Սփիւռս աշխարհի, գտնւում ենք հրաշք Յարութեան շնորհների ներքեւ:

Հաւատում ենք նաեւ, ինչպէս մեր նախնիք, որ Յարութեան ճառագայթումը աշխարհի վրայ, ճառագայթումն է արդարութեան արեգակի, որ լուսաւորում է նաեւ մեր ազգի կեանքի ճանապարհը, արդարութեան յաղթութեան յոյսով, զի «արդարների ջահը լուսաւորում է, իսկ անօրէնների՝ հանգչում» (Առակք Սողոմոնի):

Մեր կեանքի ջահը լուսաւոր է մնացել նաեւ մեր օրերին, զի բազում փորձութիւններից եւ զոհաբերութիւններոց յետոյ, մանաւանդ 1915 թուի ահաւոր ողբերգութիւնից յետոյ, մեր Մայր Եկեղեցին ու ժողովուրդը, թէ ի Սփիւռս աշխարհի եւ թէ մանաւանդ մեր մայր հողի, ապրում են հոգեւոր ու նիւթական վերաշինութեան ու ազգային զարթօնքի մի շրջան, արդար սպասումների իրականացման տեսիլքով:

Մնում է, որ բոլոր հայերը, ուր էլ որ գտնուեն, ուղիղ տեսնեն եւ գնահատեն մեր հայրենական ներկան, ուղիղ տեսնեն ու գնահատեն մեր ժողովրդի ու հայրենիքի հիմնական շահերը, չմոռանան անցեալի փորձառութիւններն ու յուսախաբութիւնները, եւ համահայկական միասնութեամբ մնան հաստատուն ու անայլայլ՝ մէկ ազգ, մէկ հայրենիք, մէկ Եկեղեցի Աշանաբանի ներքոյ:

Սուրբ Էջմիածինը օրհնում է այդ ոգին, օրհնում է այդ միասնութիւնը, օրհնում է հայրենաշէն աշխատանքի ու պայքարի ճանապարհը:

Փրկչին մեր Քրիստոսի Յարութեան յաղթանակը թող մնայ նաեւ այսօր եւ միշտ, մեր ազգի զաւակների ներշնչանքն ու ստուգութիւնը:

Շնորհք Սուրբ Յարութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եղիցին ընդ ձեզ այժմ եւ միշտ. ամէն:

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա. - ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Ս. Էջմիածին, 3 Ապրիլ 1988

Խ Ա Չ Բ Ա Ռ Թ Ի Ւ 19

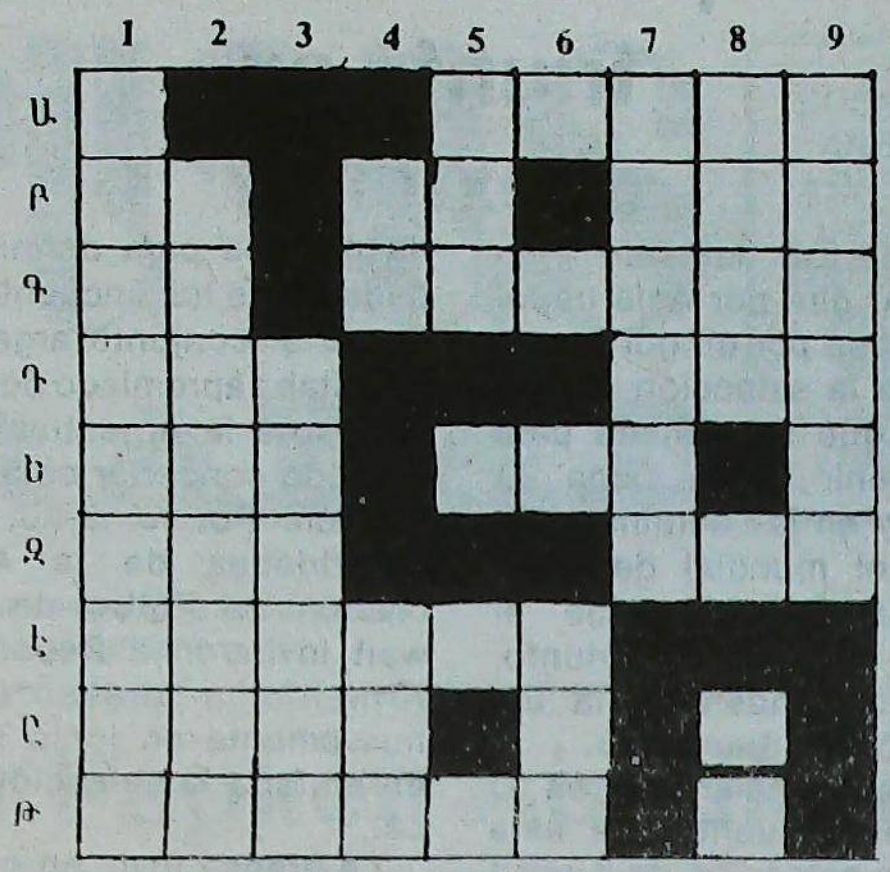

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

Ա. Մետաղի տեսակ մը:
Բ. Տարի – Հակառակէն՝ անձնական դերանուն – Խառն՝ գործ, աշխատասիրութիւն:
Գ. Զաստուած – անօգուտ, անպետ:
Դ. Խառն՝ կարասի – Հակառ՝ որմ:
Ե. Խառն՝ ճաքած, ճեղք – Հակառ.՝ էական բայէն (յոգնակի):
Զ. Հակառ.՝ արտասուեն – ողբալ:
Է. Խառն՝ ձեռքին յօդը:
Ը. Օտար լեզուով եւ գրուած՝ սեղան:
Թ. Անագ:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ

1. Օտար լեզուով կը կոչեն (ֆէյֆ):
2. Անկողնակալ կազմած, փայտէ կամ երկաթէ:
3. Հակառակէն եւ առաջին գիրը աւելորդ՝ միջերկրական կղզի մըն է:
4. Օտար լեզուով՝ ոչ – խառն՝ ասիկա:
5. Կաւագործին անհրաժեշտ է:
6. Հակառակէն՝ նիշ:
7. Խուզարկել, փնտռել:
8. Վերջին գիրը սխալով՝ աղբիւրներ, – առարկայ:
9. Հակառակէն՝ կանթեղ, լամբար:

Թ Ի Ւ 18 Խ Ա Չ Բ Ա Ռ Ի Ն Լ Ո Ւ Ծ Ո Ւ Մ Ը

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ	ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ
Ա. Տիար – խծիպ:	1. Տեաս – Հաշտ
Բ. Բագին	2. Հակամ (Մական)
Գ. Ահ – ենթ – սա	3. Աք – կամ – գա
Դ. Սակ – դեկ	4. Րաե (եար) – ծեր
Ե. Կաղամար	5. Գնդացիր
Զ. Համ – տիկ	6. Խիթ – տակ
Է. Ամ – ծիտ – լի	7. Ծն – դատ – նա
Ը. Գերան	8. Սերիլ
Թ. Տթար – կարն	9. Պտակ (ապտակ) կիրն

ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ ԵՒ ՈՒՍՈՒՑԻՉ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Վիսենթէ Լոփեսի Դերձակեան Երկրորդական Վարժարանի Հայկական բաժինը կարիքն ունի հսկիչուհիի մը (սէլատորա):
Աշխատանքի ժամեր՝ 12.30 – 16.00: Դիմել Վարժարան՝ Արենալէս 1631:
Հեռախօս՝ 795–0125:

* * * * * * * * * * *

Վիսենթէ Լոփեսի Ազգ. Վարժարանի Նախակրթարանի Հայկական բաժինը պէտք ունի երգի ուսուցիչի:
Դիմել Վարժարան՝ Արենալէս 1631:
Հեռախօս՝ 795–0772 / 0125:

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ՎԻՍԵՆԹԷ ԼՈՓԵՍԻ

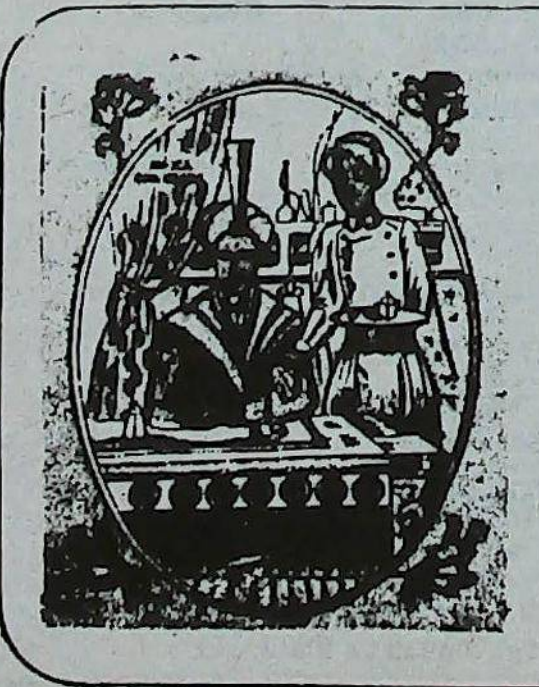

Su café molido
al gusto oriental

Gran Visir

Boedo 510.
T.E.: 97-4763

Deportivas

Deportivo Armenio triunfó en el exterior

Deportivo Armenio finalizó su gira por Asia imponiéndose por un gol a cero contra la selección de Kuwait, que se prepara para intervenir en la Copa de Asia y en las eliminatorias para el mundial de 1990. **Walter Oudokian** fue el autor del gol del triunfo, siendo ponderable la actuación de **Sarmiento.**

Cabe señalar que en el primer encuentro de esta gira la selección de Kuwait se había impuesto también por uno a cero, por lo que se necesitaban una serie de penales para definir al ganador de los encuentros. Como el conjunto argentino estaba apremiado por su regreso a la Argentina, no se pudo concertar esta definición. Por lo tanto, las autoridades de la Asociación del Fútbol de Kuwait invitaron a Deportivo Armenio a presentarse nuevamente en junio para enfrentar a la selección local.

La prensa tuvo, en general, elogiosos comentarios para la actuación del **Deportivo Armenio.**

Siguiendo al Ararat

Un empate que equivale a victoria

Abril 8 (Ar. Press) En el último encuentro sostenido por el Campeonato de la URSS y correspondiente a la quinta jornada, el equipo futbolístico Ararat se midió con el Niefechi, de Bakú. Si bien el resultado final fue un empate, el desempeño brillante del Ararat, que en todo momento dominó a su rival, equivalió a un triunfo técnico.

Actualmente Ararat está en el 13ª. de la tabla de posiciones, y deberá enfrentar, en la próxima fecha, al Dinamo de Moscú. En la oportunidad actuará como local.

Invitan a Rosa Majian a un Congreso Internacional

La periodista y escritora Dra. Rosa Majian ha sido especialmente invitada por la Asociación Mundial de Mujeres Periodistas y Escritoras para participar en el IX Congreso Internacional que se llevará a cabo en Quebec, Canadá, a fines de abril de 1988.

La Asociación Mundial de Mujeres Periodistas y Escritoras (AMMPE) se fundó en Mexico en 1969, por un grupo de mujeres profesionales expertas en el dominio de las comunicaciones sociales.

Hasta el presente se han realizado los Congresos Internacionales en Washington, New York, Cannes, Cleveland, Puerto Rico, Corea, Israel y Perú.

COCINA

Pan de espinacas

INGREDIENTES:

1/2 kilo de espinacas - 1 taza de salsa hechamel espesa - 1 pizca de nuez moscada - 100 gramos de queso rallado - 4 huevos - 1 cebolla picada muy finito - 200 gramos de queso cremoso.

PREPARACION:

Hervir sin agua las espinacas, escurrirlas y picarlas bien. Mezclarlas con la cebolla previamente frita, en un poco de manteca. Condimentar con el queso rallado, los huevos batidos y la salsa hechamel.

Enmantecar un molde y espolvorearlo con pan rallado; colocar el relleno en el molde.

Hornear a baño de María de 20 á 25 minutos; dejar entibiar y cubrir con queso cremoso fundido, con un cuarto de taza de leche. Servir caliente.

Isabel Tchalian

Se adjudicó el Premio Malvinas '88

Auspiciado por la presidencia del Senado de la Provincia de Buenos Aires y por la Municipalidad de General Pueyrredón, el pasado 18 de marzo se llevó a cabo en el Teatro de las Estrellas, de Mar del Plata, la entrega de premios a los dirigentes de empresa más descollantes en 1987 a quienes, coronando su actuación, se otorgó el **Premio Malvinas 88.**

Este año, y por segunda vez, recibió este galardón el doctor Jorge Torosian, distinguido empresario de nuestro medio y presidente de Jotor S.A.

Hablar de Jorge Torosian es referirnos al empresario activo, tenaz y emprendedor, caracterizado por la corrección de sus procederes y por su esfuerzo constante volcado al progreso, cualidades que puso en práctica desde un principio, cuando fundó su empresa en 1975, logrando al presente ubicarse en los primeros puestos dentro del empresariado argentino.

El señor Jorge Torosian recibe el premio "Malvinas 88".

Señalamos que, una vez más, la colectividad armenia se vió positivamente representada por uno de sus miembros más calificados.

EL PROFESIONAL LOS RECETA
BARTAMIAN LOS DISEÑA
SU HIJO LOS PREFIERE
LINEA PIE/RECTOR
DE ORTOPEDIA
BARTAMIAN

ARTICULOS DE ORTOPEDIA EN GENERAL
Descuentos desde el 30% a Obras Sociales.
Consulte con su Obra Social sobre otros beneficios.
ORTOPEDIA DE
Bartamian
Av. Belgrano 1699 Tel. 45-5213 Bs. As.
Av. 7 N° 1134 Tel. 3-4935 La Plata

COCINA ORIENTAL
Especialidades Armenias
Sra. Valentina
Tel. 791-2349
-Trabajos sobre pedidos-

La Escribanía Balassanian *comunica su nueva característica telefónica:*
322-2768
Dr. Arturo Balassanian
Escribano
Florida 716 2° Piso - Of. "K"
Radio llamada: 311-0056 312-6383
Código: *3136*

Periodico Armenio
"SARDARABAD"
de la
ASOCIACION CULTURAL
TEKEYAN

Redacción y Administración
Cnel. Niceto Vega 4779
1414 - CAPITAL FEDERAL
T.E.: 771-2520
Horario de atencion: *Lun. a Vie. de 10.00 a 19.00 hs.*

Registro Nac. de la Propiedad Intelectual
- N° 78.836
Director
MIHRAN SARAFIAN
Corresponsalía, receptoría de avisos y suscripciones en
BRASIL
Sr. Hrair Chahinian
Av. Coxingui 191 Ap. 84
Cep. 00579 - San Pablo
T.E.: 813-6731

URUGUAY
Dr. Pedro Tanielian
Benito Blanco 675 Ap. 201
T.E.: 70-3114 Montevideo